

Valforsknings- programmet

Vem vinner valet?

109 dagar kvar till riksdagsvalet 2022

Föredrag KTH 25 maj 2022

Henrik Ekengren Oscarsson

Valforskningsprogrammet
Göteborgs universitet

UNIVERSITY OF GOTHENBURG

Swedish National
Election Studies

C O R S
Comparative Research Center Sweden

SOM INSTITUTE
SOCIETY OPINION MEDIA

LORE
Laboratory of
Opinion Research

GEPOP

GOTHENBURG RESEARCH GROUP
ON ELECTIONS, PUBLIC OPINION
AND POLITICAL BEHAVIOR

Är väljare verkligen
kapabla att delta i demokratin?

Hur mår demokratin?

Varför deltar människor i demokratiska val?

Hur bör valdemokrati fungera?

Vilka väljare får som de vill?

Hur röstar folk?

Varför röstar väljare som de gör?

Ärver vi våra värderingar?

Funkar politisk påverkan?

Vilka signaler skickar väljarna
till det politiska systemet när de
delegerar sin makt?

Har partiernas valkampanjer
någon betydelse?

Vad blir effekterna av att
reformera valsystemet?

Hur ser relationerna mellan väljare och partier ut?

Representerar Riksdagen svenska folket?

Håller partier sina vallöften?

Hur stor är kostnaden att regera?

Varför slutar val som de gör?

Hur ser partiernas mandat ut?

Hur bär sig människor åt när de fattar beslut?

Varför har vi de åsikter vi har?

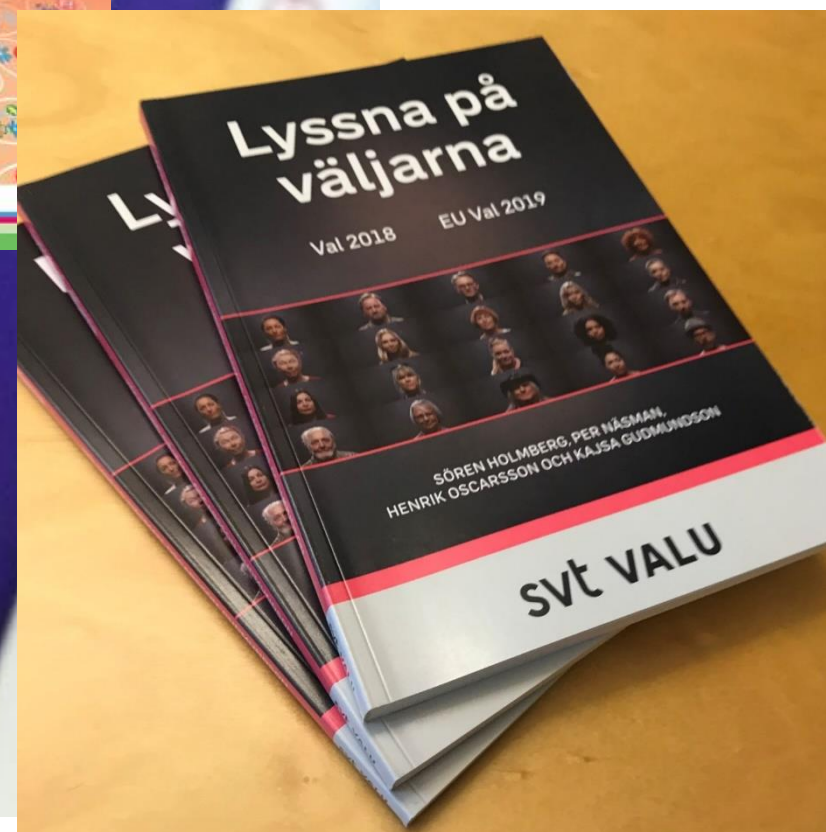
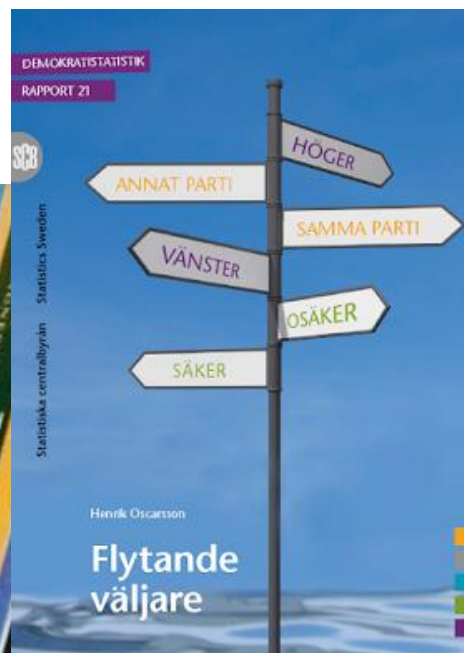
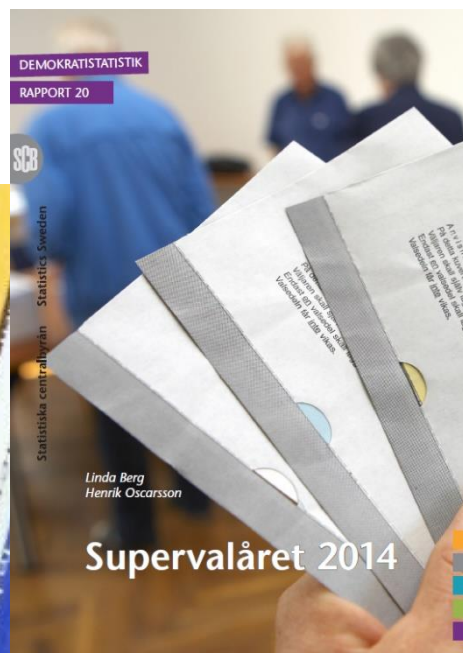
Valforskningsprogrammet i Göteborg

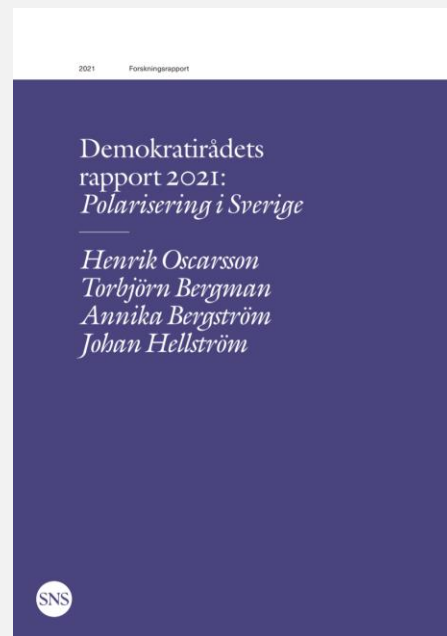
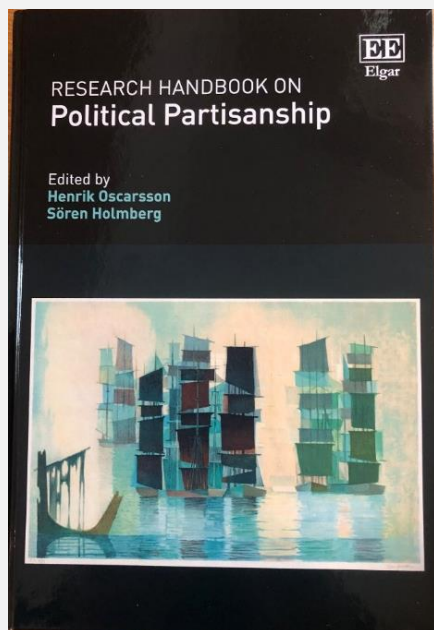

Vad gör Valforskningsprogrammet?

- Vi studerar opinionsbildning, val och väljarbeteende.
- Vi studerar tillståndet och utvecklingen av den svenska representativa valdemokratin.
- Vi förklarar varför väljare röstar som de gör och varför val slutar som de gör.
- Vi spårar och följer trender i svensk valdemokrati.
- Vi följer upp elektorala reformer av valsystemet
- Vi gör jämförelser med utvecklingen i andra länder.

Aktuella publikationer och kommande event

XX faktablad och XX rapporter från Valforskningsprogrammet.

22 mars: Medieakademin presenterar Förtroendebarmetern 2022.

30 mars: SOM-seminariet 2022.

28 April: Boksläpp "Konsten att välja parti"

Juni: Boksläpp "Knowledge Resistance"

Juni: Boksläpp för den årliga SOM-antologin.

Juli: Almedalen.

13 September: SVT/VALU

Val och väljarbeteende i Sverige

Är svenska väljare annorlunda
än andra länders väljare?

- Lång tradition av länderjämförande forskning
- Samarbete mellan länders valforskarteam
- The Comparative Study of Electoral Systems (CSES)

The Comparative Study of Electoral Systems (CSES)

CSES module 5 2016-2020

Download the data from
www.cses.org

CSES IMD (Integrated Module Dataset)
1995-2020

1. Albania 2018	28. Latvia 2018
2. Australia 2019	29. Lithuania 2016
3. Austria 2017	30. Lithuania 2019
4. Belgium-Flanders 2019	31. Mexico 2018
5. Belgium-Wallonia 2019	32. Montenegro 2016
6. Brazil 2018	33. Netherlands 2017
7. Canada 2019	34. New Zealand 2017
8. Chile 2017	35. New Zealand 2020
9. Costa Rica 2018	36. Norway 2017
10. Czech Republic 2021	37. Peru 2021
11. Denmark 2019	38. Poland 2019
12. Finland 2019	39. Portugal 2019
13. France 2017	40. Romania 2016
14. Germany 2017	41. Slovakia 2020
15. Germany 2020	42. South Korea 2016
16. Great Britain 2017	43. South Korea 2020
17. Greece 2015	44. Sweden 2018
18. Hong Kong 2016	45. Switzerland 2019
19. Hong Kong 2018	46. Taiwan 2016
20. Hungary 2018	47. Taiwan 2020
21. Iceland 2016	48. Thailand 2019
22. Iceland 2017	49. Tunisia 2019
23. India 2019	50. Turkey 2018
24. Ireland 2016	51. United States 2016
25. Israel 2020	52. United States 2020
26. Italy 2018	53. Uruguay 2019
27. Japan 2017	

SNES

Svenska valforskningsprogrammet

- SNES 2022 är den 30e nationella valundersökningen sedan 1956.
 - Sannolikhetsurval från RTB 30 000 röstberättigade 18+ boende i Sverige
 - Datainsamlingsmetod: postal/webbkombination
 - Förval- och eftervals-komponenter med tvåstegspanel
 - Inkommande mellanvalspanel 2018-2022
 - Utgående mellanvalspanel 2022-2026
 - CSES modul 6
-
- Riksdagsundersökningen 2022
 - Samverkan med SOM-institutet: SOM-undersökningen 2022
 - Kampanjpanelstudie under sommaren-hösten 2022 (SCP)
 - SVT/VALU 2022

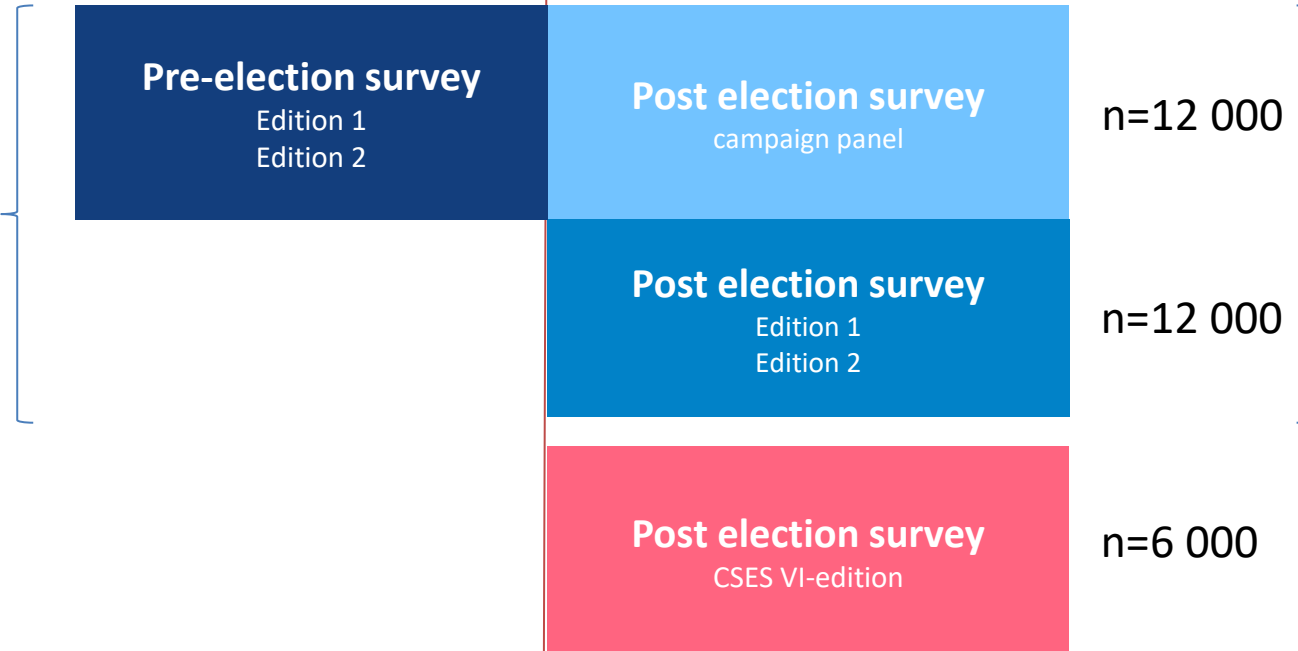

Swedish National Election Study 2022

Study design & components

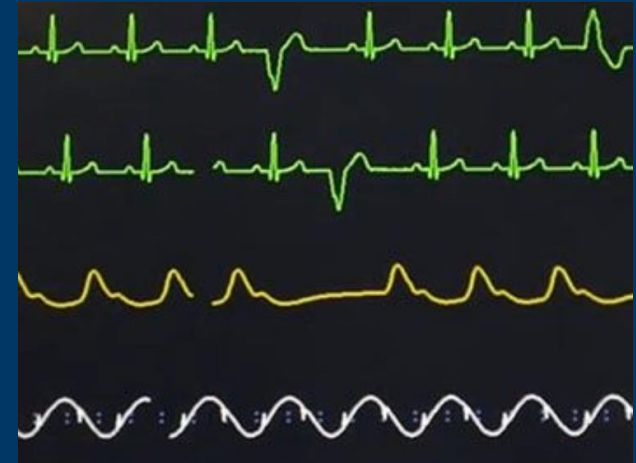
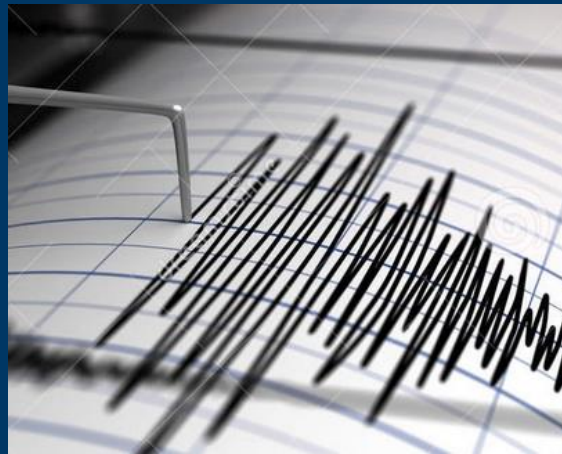
ELECTION DAY
SEPT 11, 2022

2018
Incoming panel

2026
Outgoing panel

Opinionsläget inför valet 2022

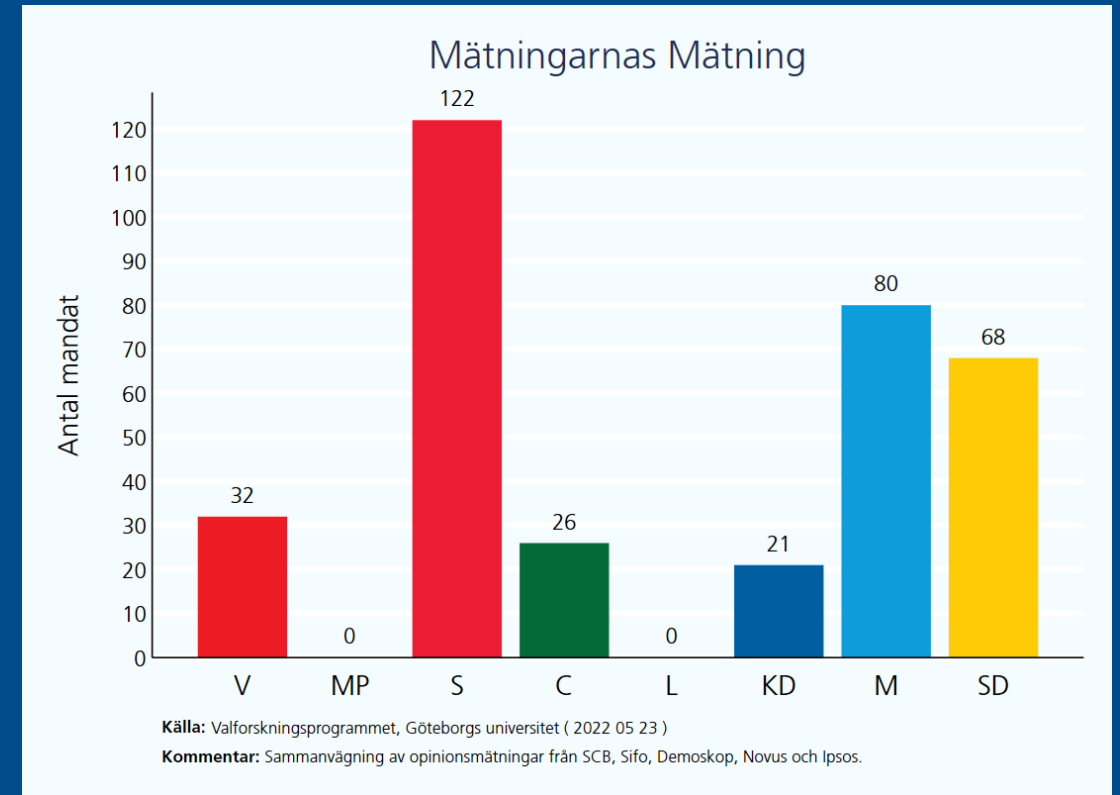
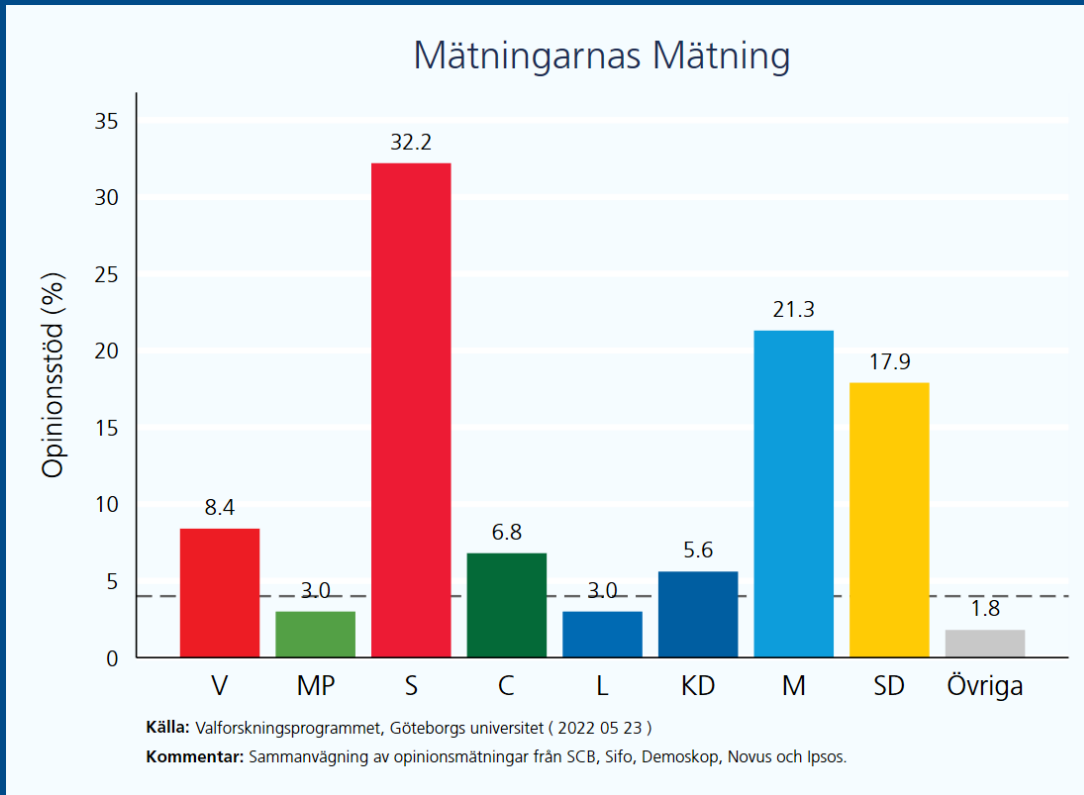

Hur ser det aktuella opinionsläget ut i maj 2022?

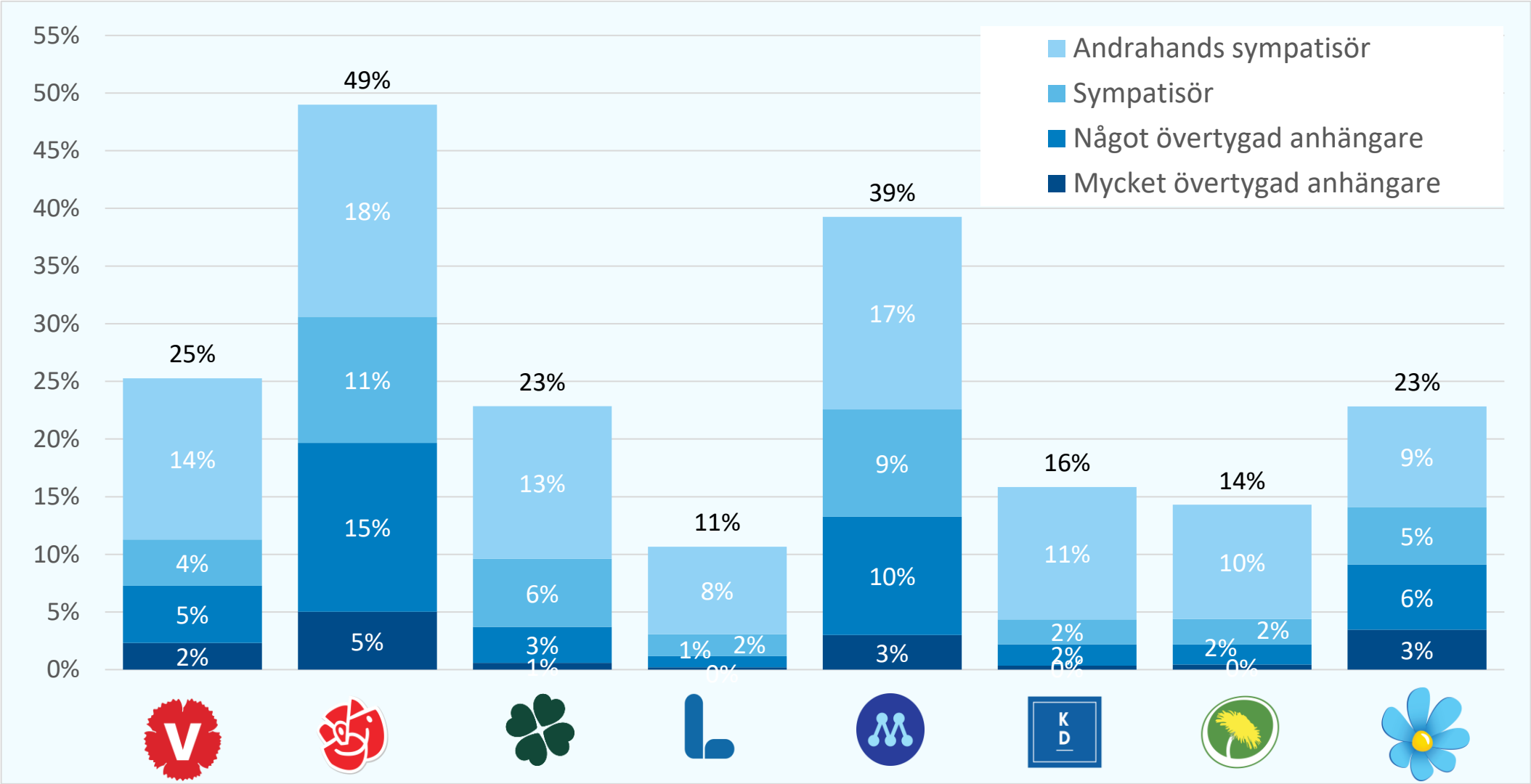

Tre partier i närheten av fyraprocentspärren
Det finns en stor instabilitet i möjliga regeringsunderlag

Sammanvägning av väljaropinionen 25 maj 2022

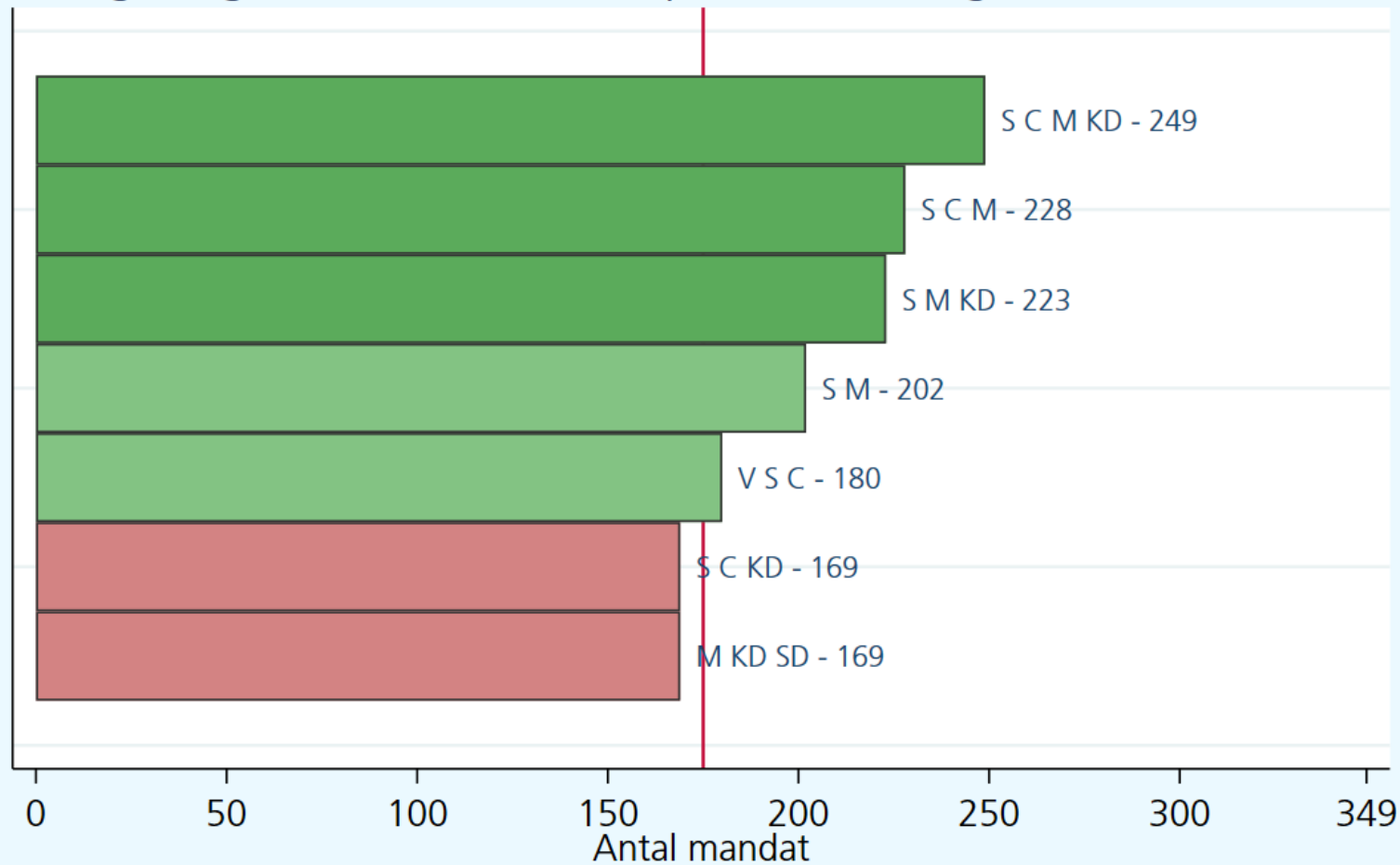

Maximal Elektoral Potential

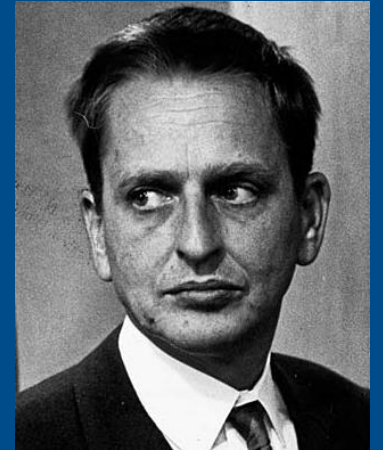
Regeringsbildning maj 2022

Regeringsalternativ baserat på vänster-höger och GAL-TAN

Kommentar: Maximalt tillåtna spridning för vänster-höger (EP19) och GAL-TAN (CHES) inom samma regeringsunderlag är 45% av skalorna. Mandatberäkning baserad på Mätningarnas Mätning.

Hjälper det att byta partiledare?

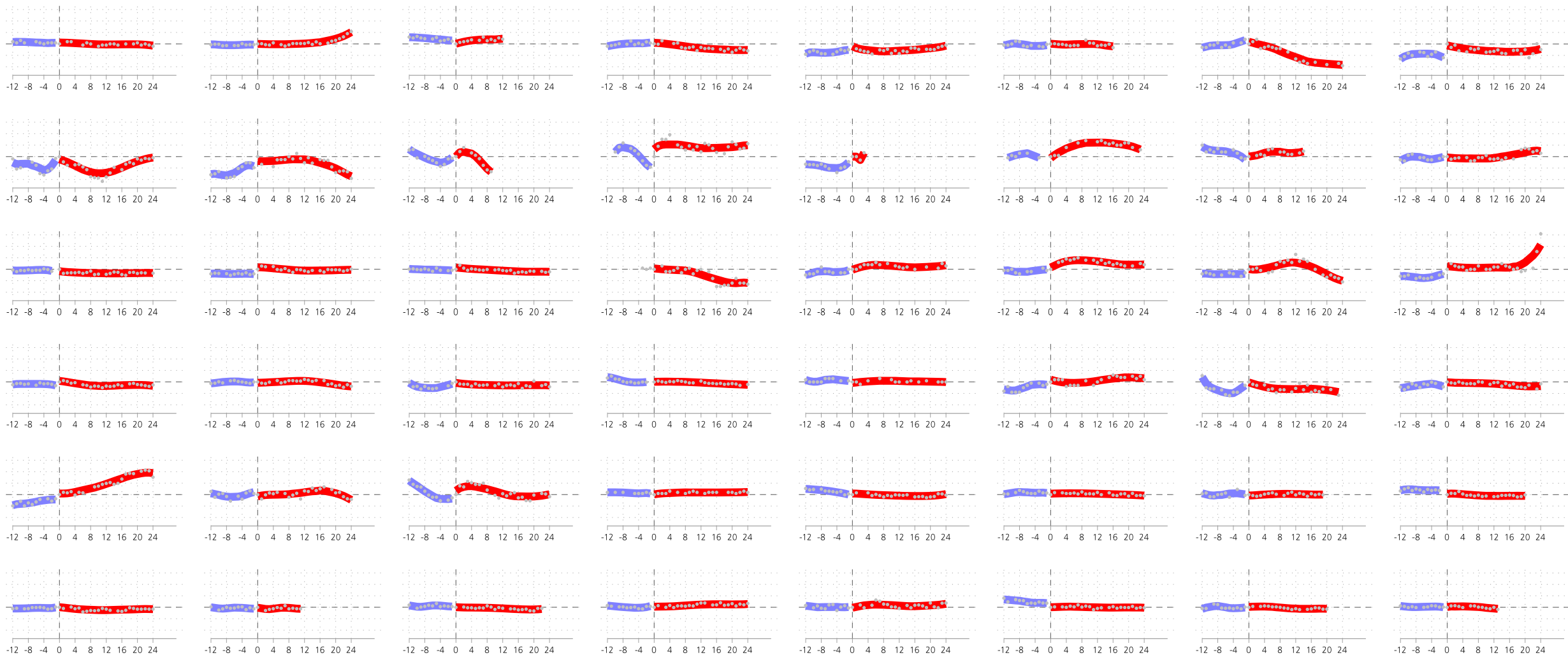

Hjälper det att byta partiledare
när det går dåligt för partiet i opinionen?

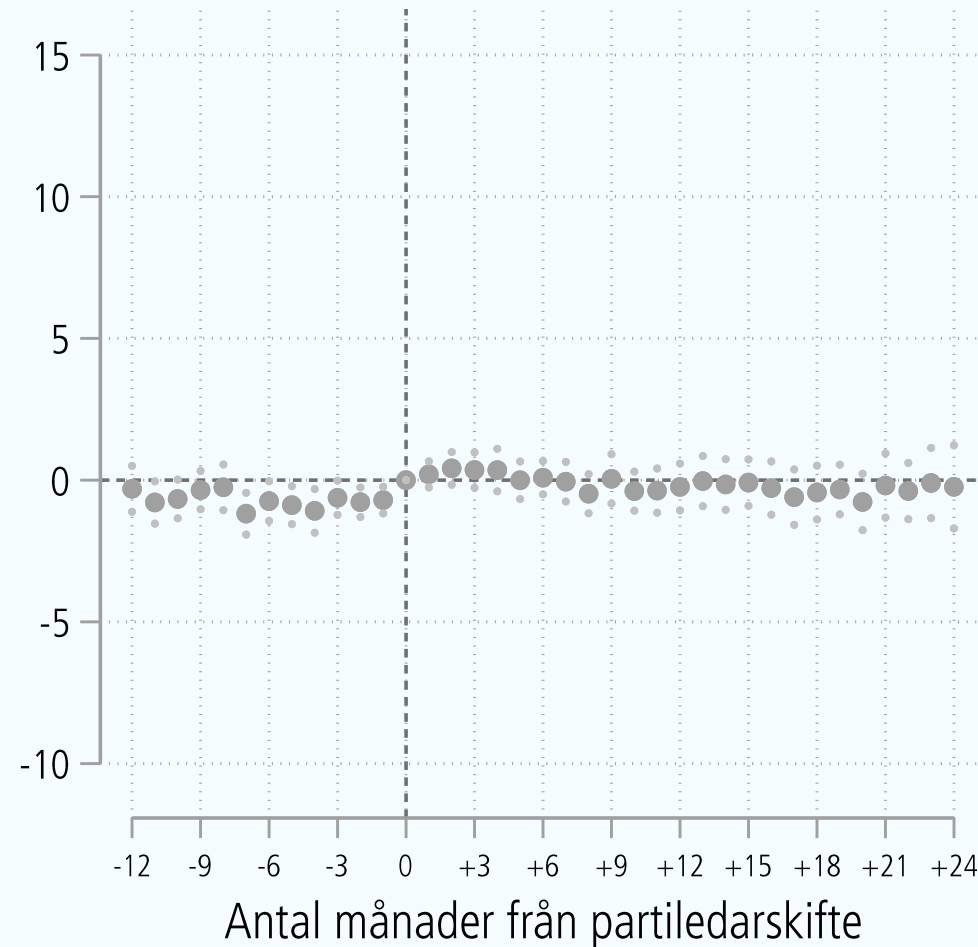
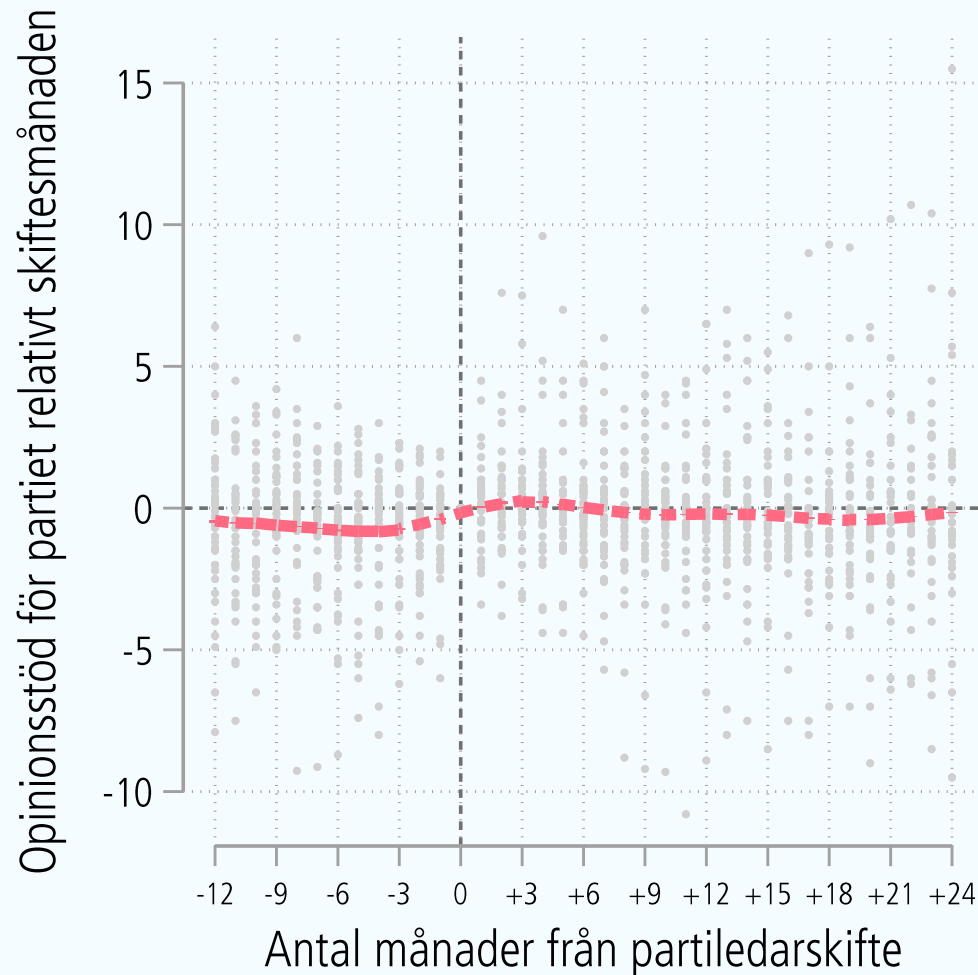

Historiskt, kortsiktigt ja, men effekterna är utomordenligt små och
resultaten spretar rejält. Nästan vad som helst kan hända
opinionsmässigt när partier byter ledare

50 partiledarskiften under 50 år (1967-2022)

50 partiledarskiften under 50 år (1967-2022)

Tabell 1 **Tio i topp mest framgångsrika partiledarskiftena 1967-2022 efter 6, 12 och 24 månader (procentenheter).**
The ten best party leader shifts 1967-2022 after 6, 12 and 24 months (percentage points).

Efter 6 månader			Efter 12 månader			Efter 24 månader		
Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring
#1	Stefan Löfven (S)	+5,1	#1	Thorbjörn Fälldin (C)	+6,5	#1	Bengt Westerberg (L)	+15,5
#2	Per Ahlmark (L)	+4,5	#2	Ola Ullsten (L)	+6,5	#2	Fredrik Reinfeldt (M)	+7,6
#3	Ulf Kristersson (M)	+4,4	#3	Fredrik Reinfeldt (M)	+4,9	#3	Stefan Löfven (S)	+5,7
#4	Karin Söder (C)	+3,5	#4	Per Ahlmark (L)	+3,0	#4	Gudrun Schyman (V)	+5,4
#5	Romson-Fridolin (MP)	+3,2	#5	Stefan Löfven (S)	+2,1	#5	Per Ahlmark (L)	+2,0
#6	Gunnar Helén (L)	+3,0	#6	Ulla Hoffman (V)	+2,1	#6	Romson-Fridolin (MP)	+1,9
#7	Ulla Hoffman (V)	+1,6	#7	Wetterstrand-Eriksson (MP)	+1,9	#7	Olof Johansson (C)	+1,5
#8	Alf Svensson (KD)	+1,0	#8	Anna Kinberg-Batra (M)	+1,6	#8	Gunnar Helén (L)	+1,5
#9	Fredrik Reinfeldt (M)	+0,8	#9	Lars Leijonborg (L)	+1,1	#9	Alf Svensson (KD)	+1,0
#10	Björling-Nordin (MP)	+0,8	#10	Ebba Busch (KD)	+1,1	#10	Ulf Adelsohn (M)	+1,0
Snitt för alla ledare		+0,1			-0,2			-0,2

Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Kommentar: På tionde plats vid mätningen efter 12 månader uppmättes även den relativa ökningen för Westerberg och Helén till +1,0.

Tabell 2 Tio i topp minst framgångsrika partiledarskiftena 1967-2022 efter 6, 12 och 24 månader (procentenheter).
The ten least fortunate party leader shifts 1967-2022 after 6, 12 and 24 months (percentage points).

Efter 6 månader			Efter 12 månader			Efter 24 månader		
Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring
#1	Göran Persson (S)	-4,5	#1	Göran Persson (S)	-8,9	#1	Olof Palme (S)	-9,5
#2	Carl Bildt (M)	-3,0	#2	Olof Palme (S)	-6,5	#2	Mona Sahlin (S)	-9,5
#3	Ingvar Carlsson (S)	-2,0	#3	Jonas Sjöstedt (V)	-4,2	#3	Sven Wedén (L)	-6,5
#4	Schalug-Samuelsson (MP)	-2,0	#4	Ingvar Carlsson (S)	-3,2	#4	Ola Ullsten (L)	-5,5
#5	Olof Johansson (C)	-1,9	#5	Carl Bildt (M)	-2,8	#5	Lars Ohly (V)	-3,0
#6	Lennart Daléus (C)	-1,8	#6	Mona Sahlin (S)	-2,7	#6	Ingvar Carlsson (S)	-2,4
#7	Olof Palme (S)	-1,5	#7	Lennart Daléus (C)	-2,2	#7	Anna Kinberg-Batra	-2,1
#8	Ulf Adelsohn (M)	-1,5	#8	Maria Leissner (L)	-1,8	#8	Lars Leijonborg (L)	-1,9
#9	Mona Sahlin (S)	-1,3	#9	Lars Ohly (V)	-1,5	#9	Lennart Daléus (C)	-1,7
#10	Maria Leissner (L)	-1,2	#10	Olof Johansson (C)	-1,1	#10	Nyamko Sabuni (L)	-1,5
Snitt för alla ledare		+0,1			-0,2			-0,2

Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

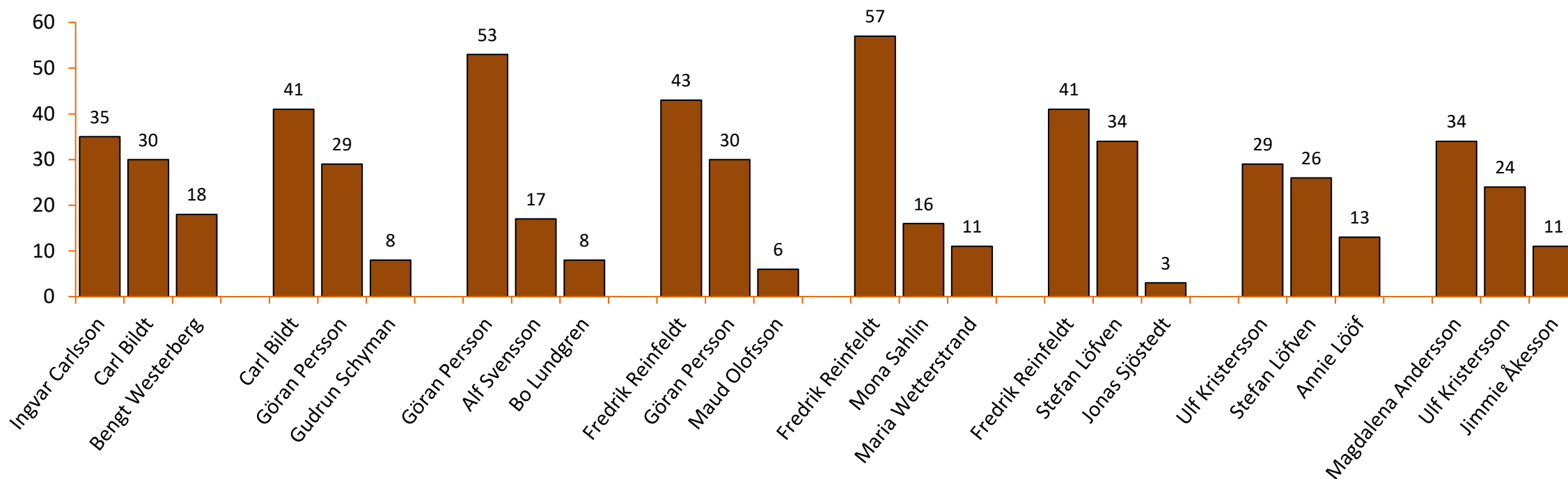

Vem vill väljarna se som statsminister?
Hur ser väljarnas favoritregering ut?

Magdalena Andersson har en tydlig ledning
Jämnt läge när det gäller önskeregeringar

Önskestatsminister 1991 - 2021

1991

1998

2002

2006

2010

2014

2018

2021

Tjugo vanligaste önskeregeringarna 2021

Önskeregering 2021		
1.	V-S-MP	9,4
2.	M-KD-SD	9,0
3.	L-M-KD-SD	5,9
4.	V-S-C-MP	5,2
5.	S	3,9
6.	C-L-M-KD	3,8
7.	V-S	3,8
8.	V-S-C	3,8
9.	L-M-KD	3,2
10.	S-C	2,9
11.	S-C-MP	2,9
12.	S-MP	2,2
13.	M-SD	2,1
14.	S-C-L	1,8
15.	SD	1,6
16.	M-KD	1,4
17.	S-M	1,4
18.	C-L-M	1,3
19.	S-M-SD	1,2
20.	S-C-M	1,2

Trender i svenskt väljarbeteende

Studiet av väljarbeteende i Sverige: Grundläggande förutsättningar

Proportionella val
Partidominerad politisk kultur
Väl utbyggd förtidsröstningssystem
Stabilt partisystem men ökande fragmentisering
Folkbildningstradition
Modernisering och individualisering

Högt valdeltagande
Låg partiidentifikation
Stor väljarrörlighet
Högt institutionsförtroende
Stark åsiktsröstning
Låg kandidatkenntedom

?

Vilka är de största förändringarna av den svenska väljarkåren under de senaste sjuttio åren?

!

Demografiskt: industrisamhällets transformering, utbildningsrevolutionen, migrationsströmmar, urbanisering

A white question mark inside a light blue speech bubble.

?

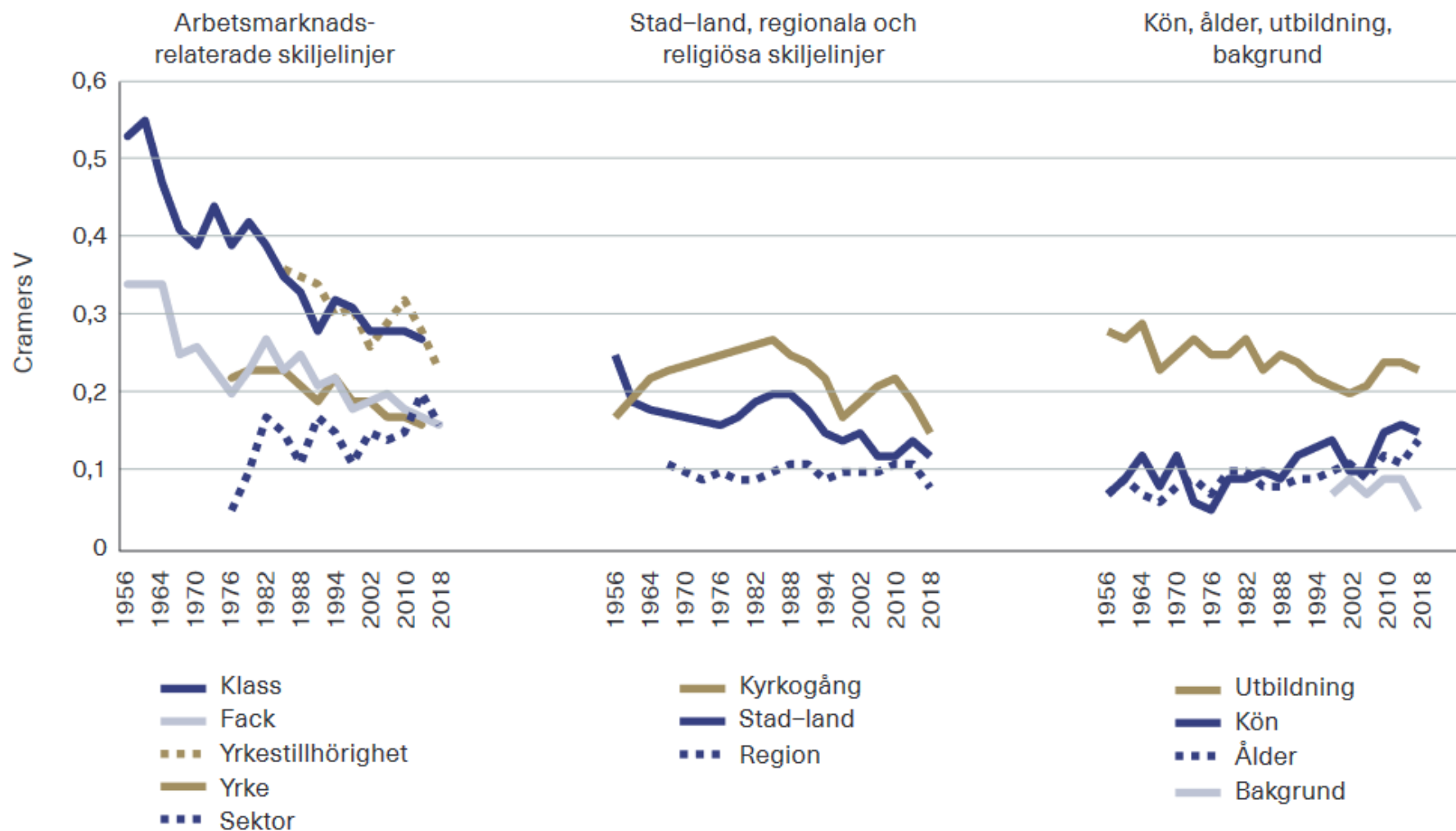
Hur har sambanden mellan grupptillhörighet och partival förändrats?

A white exclamation mark inside a pink speech bubble.

!

Arbetsmarknadsrelaterade skiljelinjer försvagas
Andra skiljelinjer har svaga och relativt stabila samband med partival

Figur 5.1 Samband mellan social grupptillhörighet och partival i svenska riksdagsval, 1956–2018 (Cramers V).

**Vilka är de viktigaste trenderna i svenskt
väljarbeteende?**

**Väljarmobilisering
Minskande klassröstning
Sjunkande grad av partiidentifikation
Ökad rörlighet
Stark åsiktsröstning**

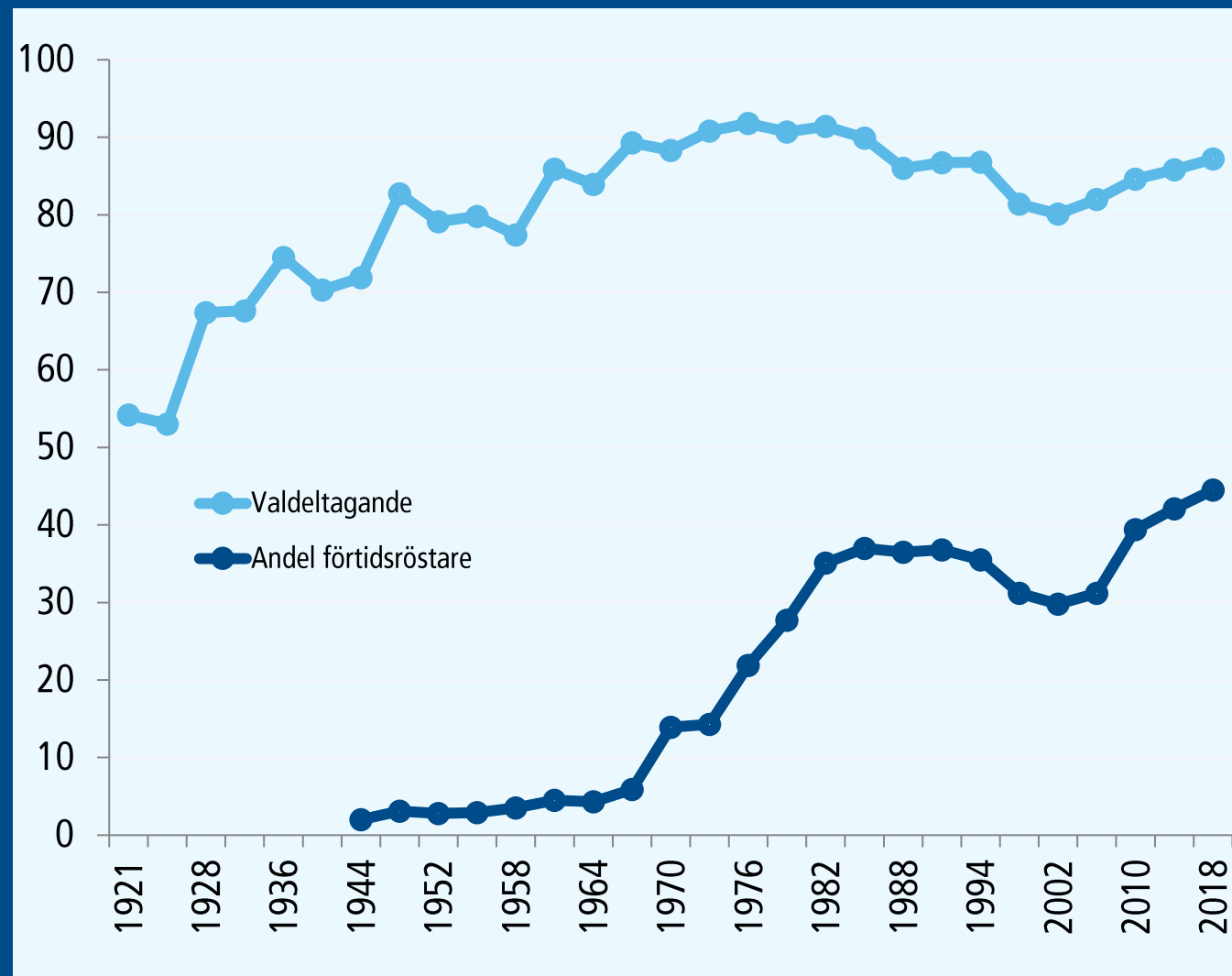
Politisk participation

87,2 är världstoppen

Generöst förtidsröstningssystem

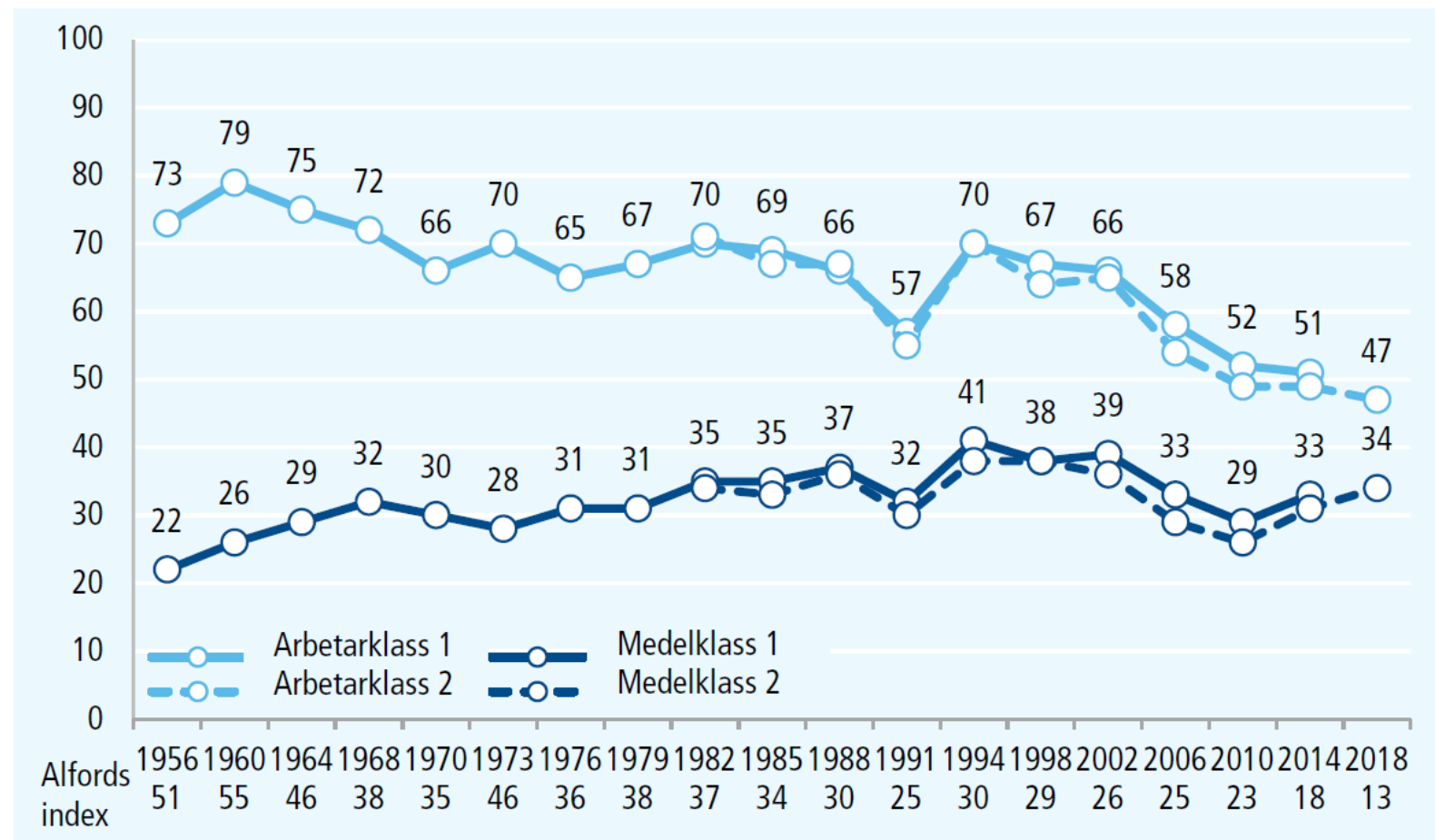
Liten fallhöjd i valdeltagande

Demografisk press

Klicka här för att ändra format

Figur 1. Klassröstning i Sverige 1956–2018. Andelen röstande på Vänsterpartiet och Socialdemokraterna i arbetarklassen och medelklassen (procent, Alfords index).

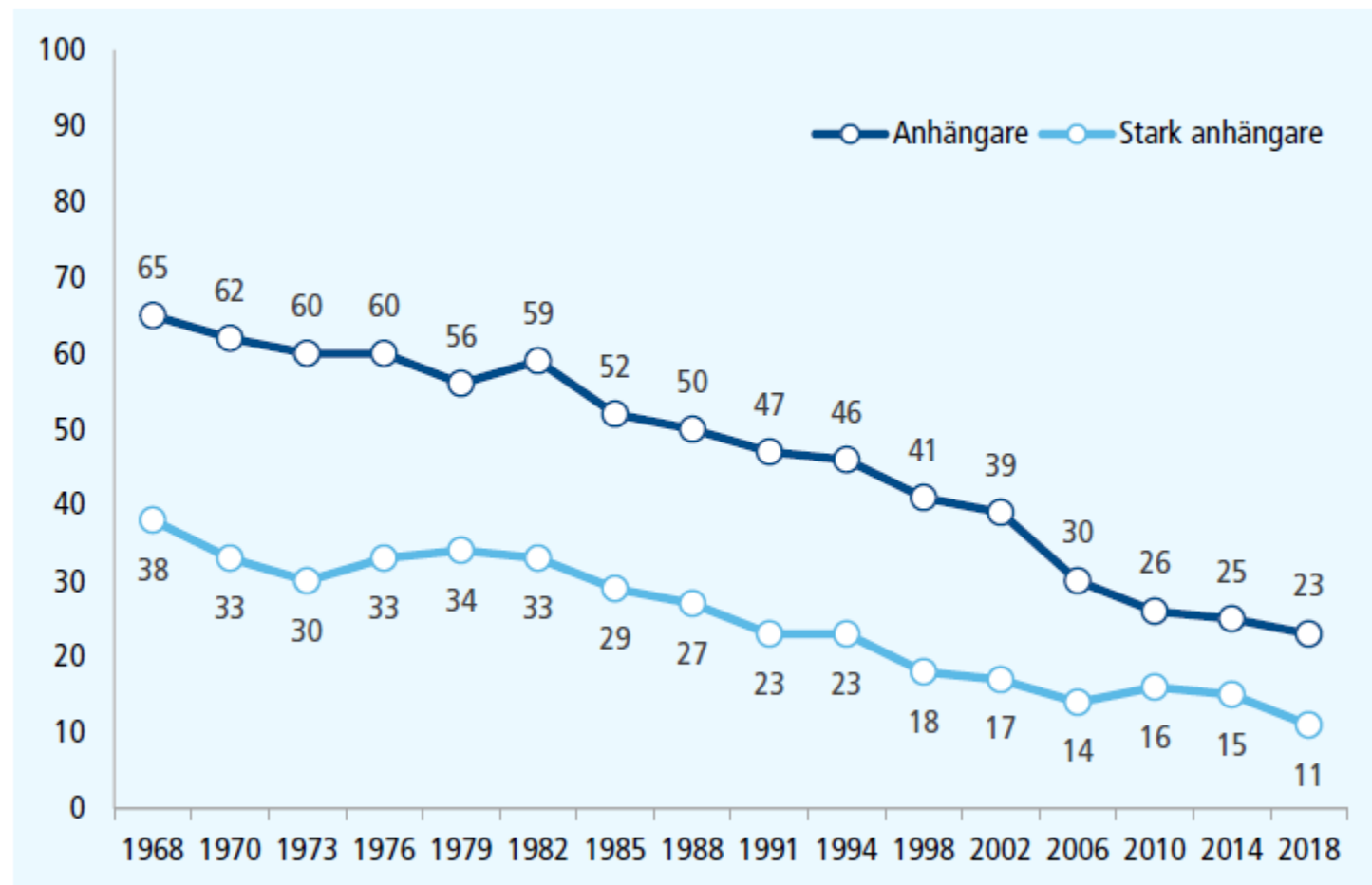

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet. Svenska valundersökningar 1956–2018.

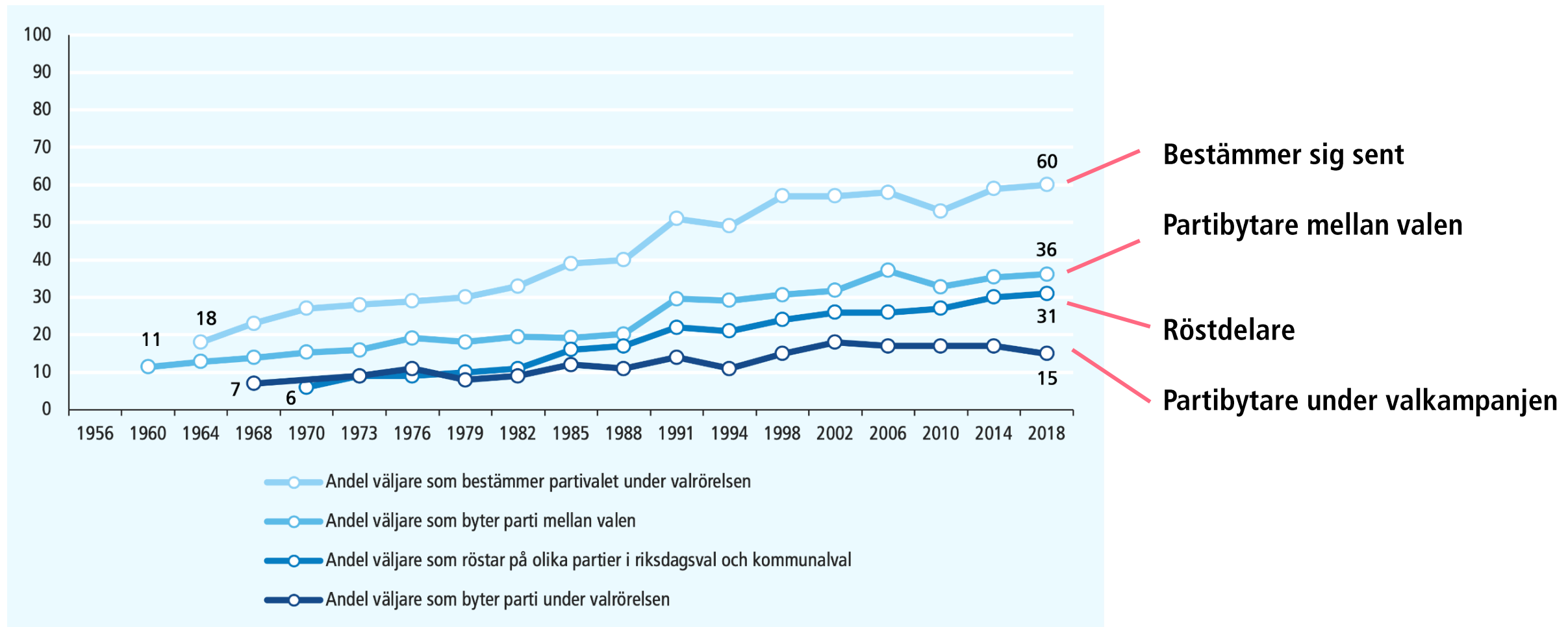
Klicka här för att ändra format

Figur 1 Partiidentifikation bland svenska väljare 1968-2018. Andel röstberättigade som är anhängare respektive stark anhängare av ett parti (procent).

Källa: Valforskningsprogrammet, Valundersökningar 1968-2018.

Andel väljare som byter parti mellan valen, under valkampanjerna, som bestämmer sig sent, och som röstdelar vid riksdagsvalen 1960-2018 (procent)

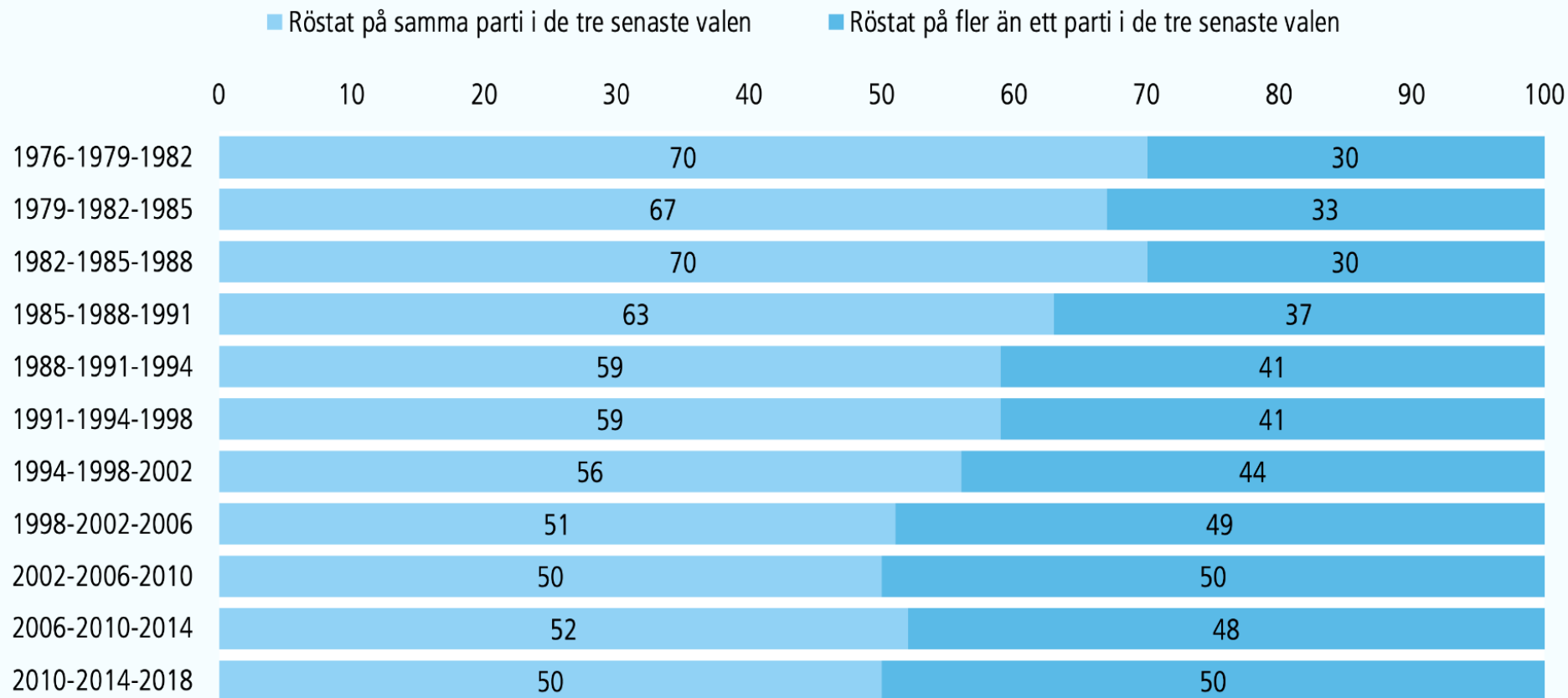
Finns det väljare som aldrig byter parti?

Ja, hälften av alla väljare byter sannolikt aldrig parti

Andel väljare som röstat på samma parti i de tre senaste valen, 1976-2018 (procent).

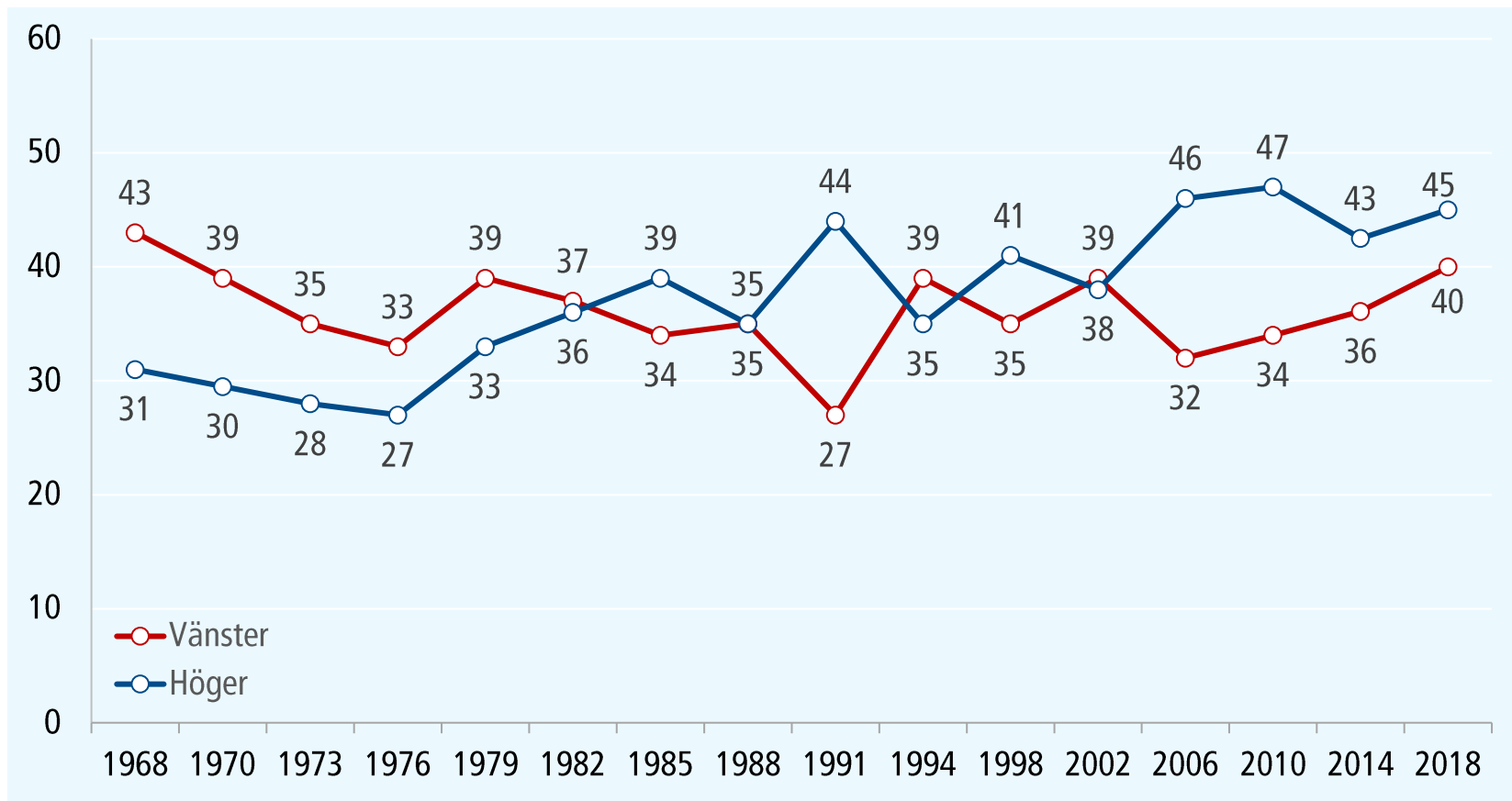

Kampen om det politiska landskapet

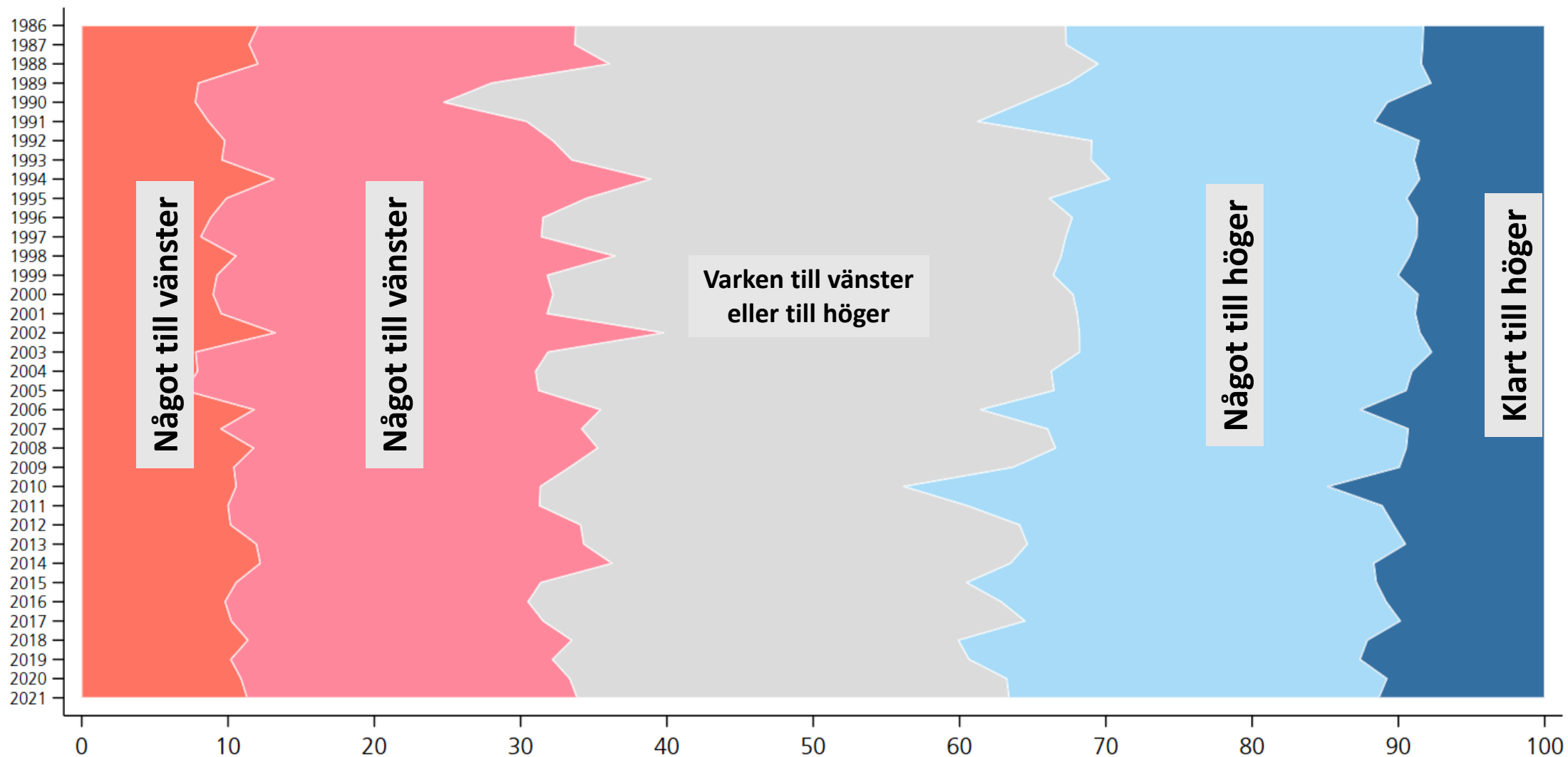
Vänster och höger

Andel av väljarna som placerar sig själva till vänster respektive höger på vänster-högerskalan 1968-2018 (procent).

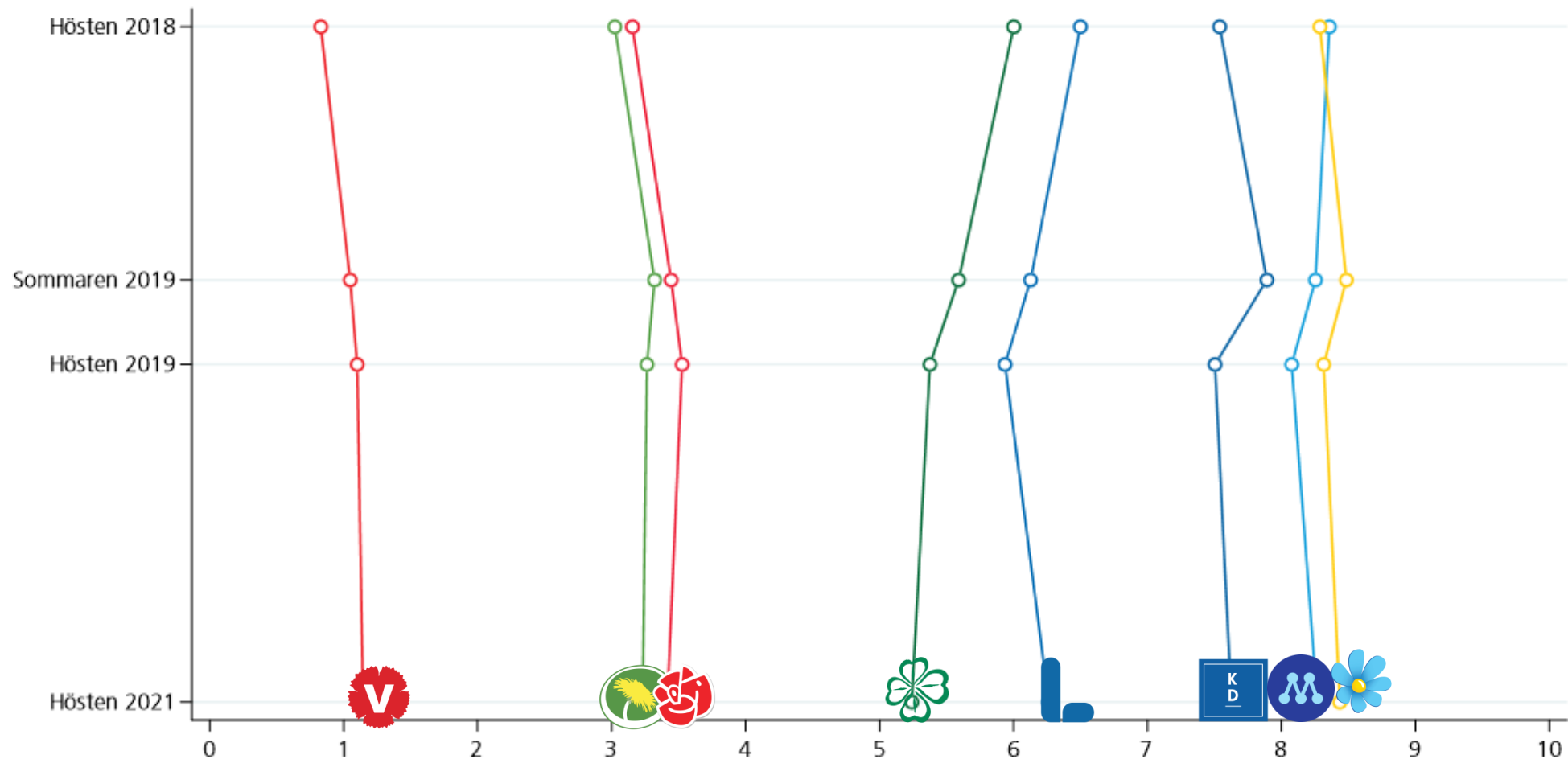

Andel icke-mitten: 74 69 63 60 72 63 73 70 71 74 76 77 78 81 79 85

Ideologisk identifikation

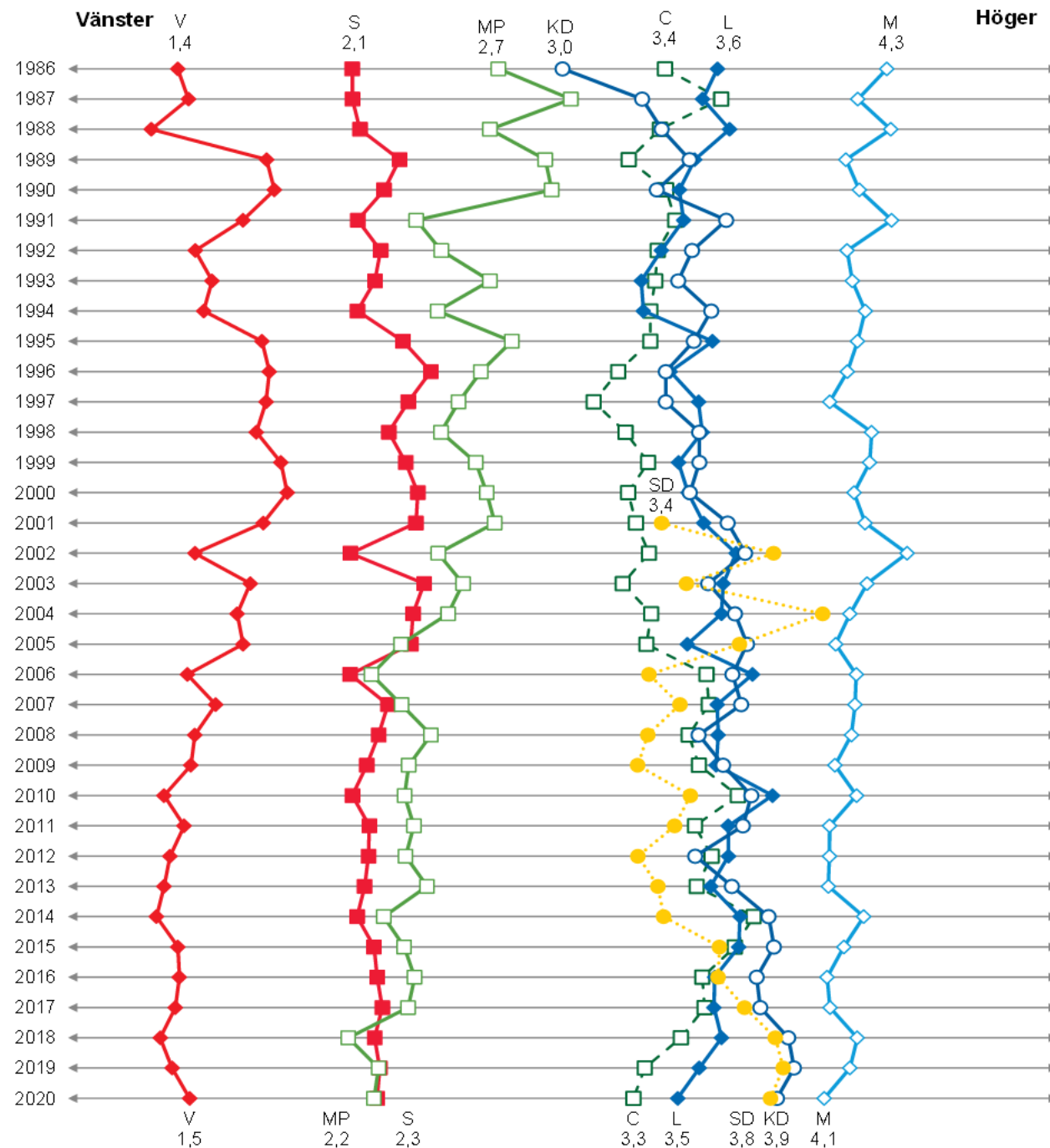
Hur **uppfattar** väljarna partiernas vänster-höger-positioner?

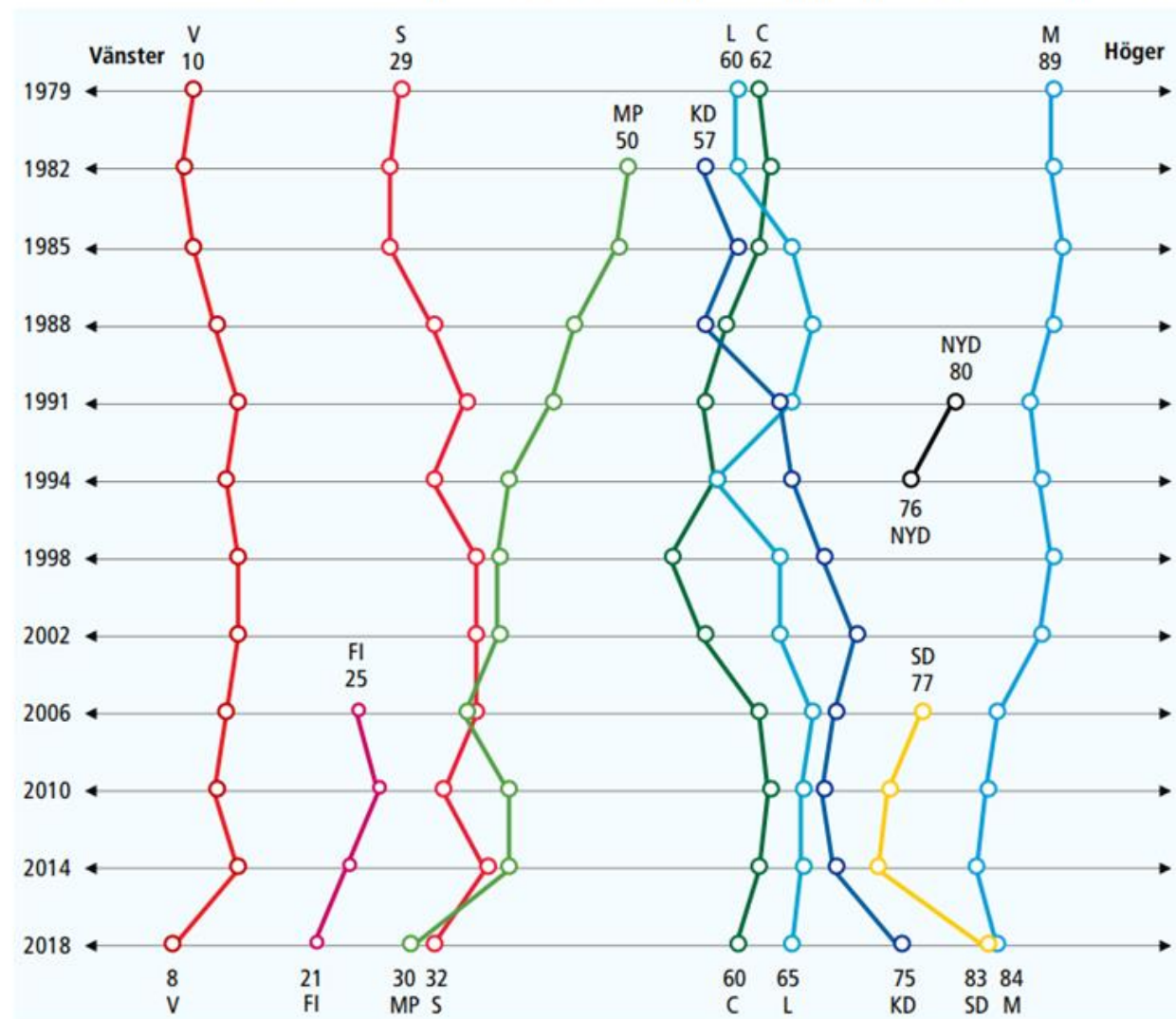
Genomsnittliga placeringar längs en skala från 0 "Långt till vänster" till 10 "Långt till höger"

Partisympatisörernas
genomsnittliga placeringar längs en
skala från 1 "Klart till vänster" till 5
"Klart till höger"

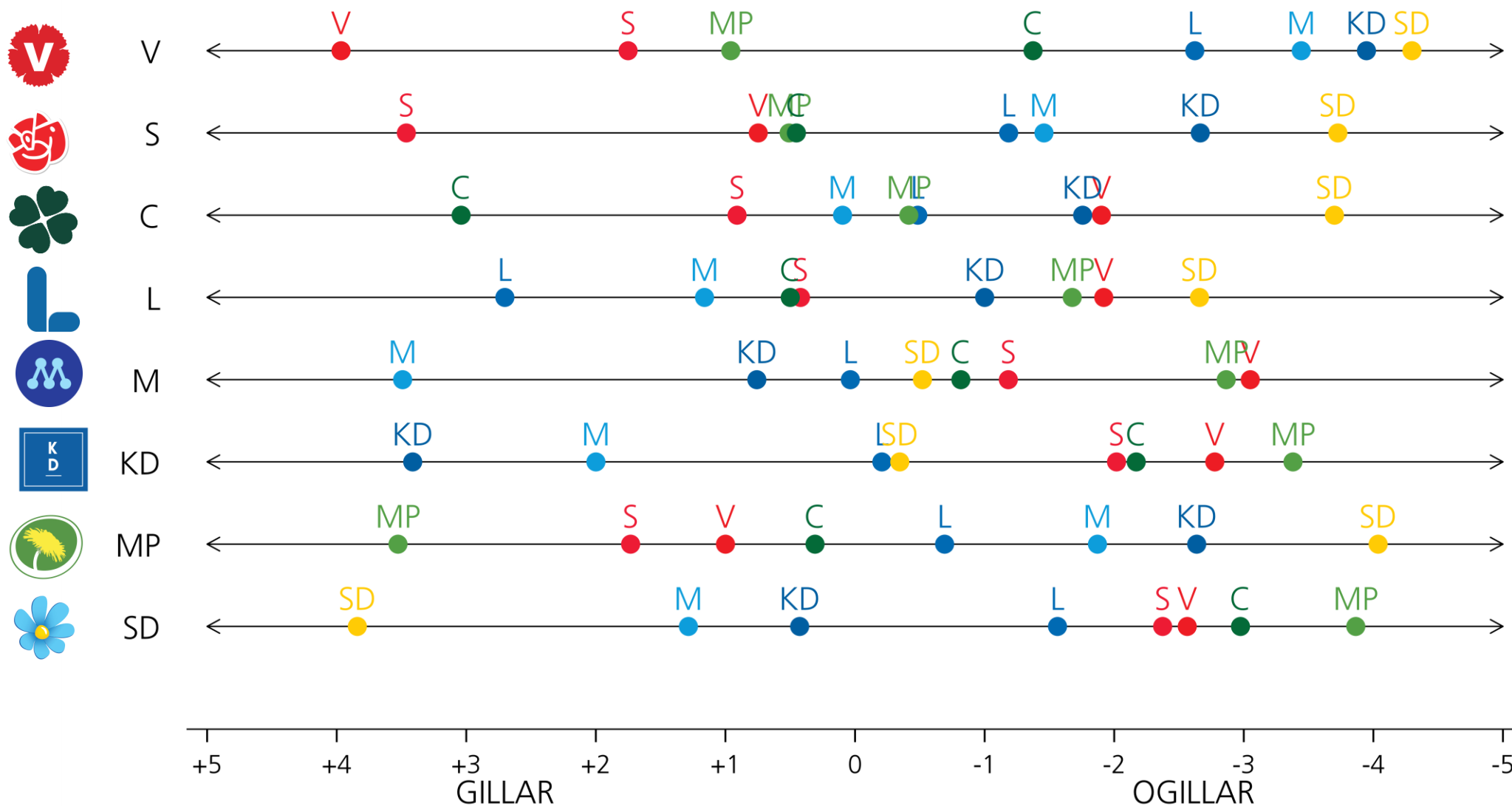
Figur 4 Partiernas vänster-högerpositioner enligt svenska väljare 1979-2018 (medeltal)
The parties' left-right positions according to Swedish voters 1979-2018 (means)

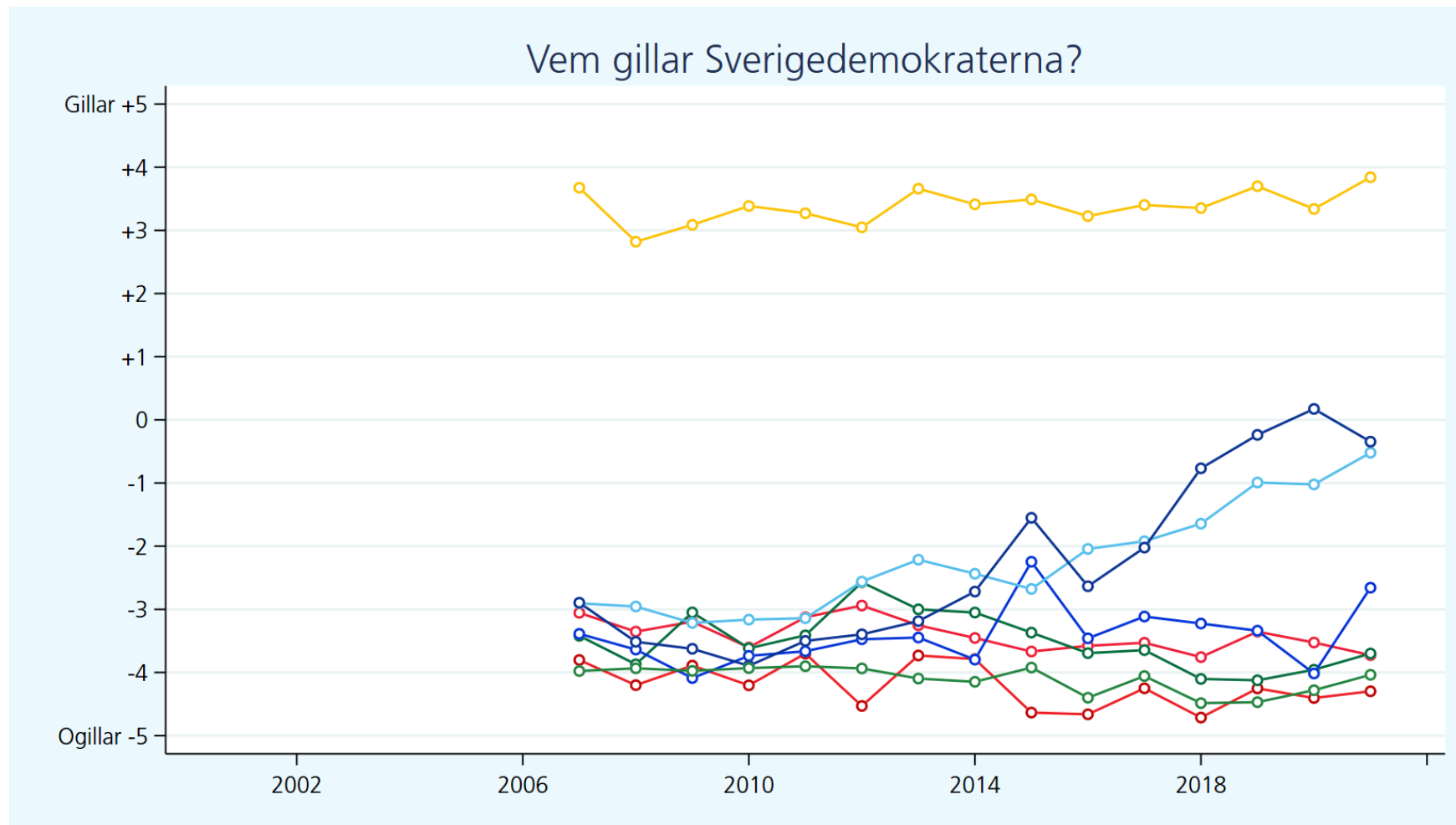
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet: Valundersökningarna 1979-2018.

Partisympatisörernas ogillande och gillande av partier 2021

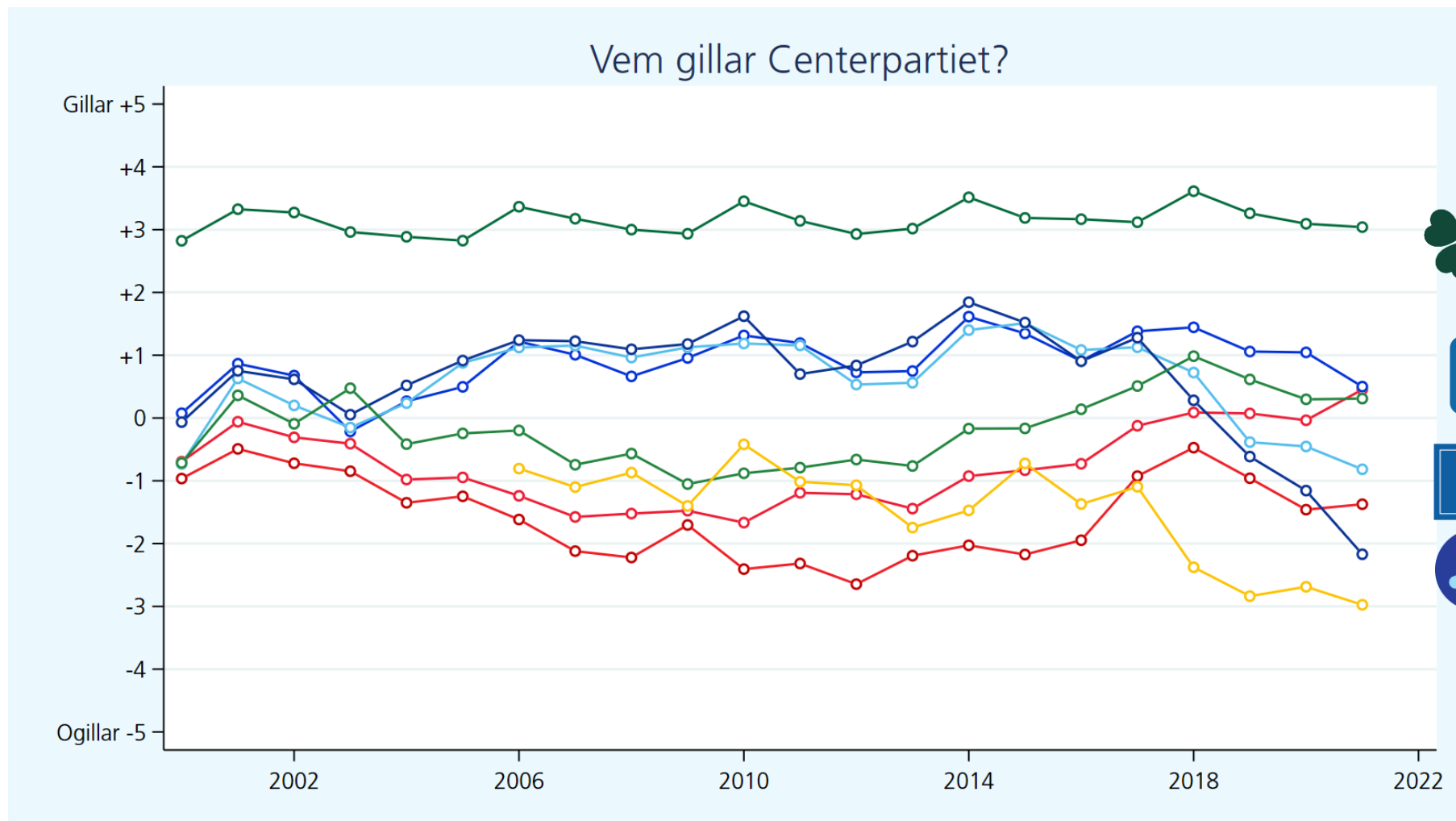

Sverigedemokraternas vänner – vilka är de?

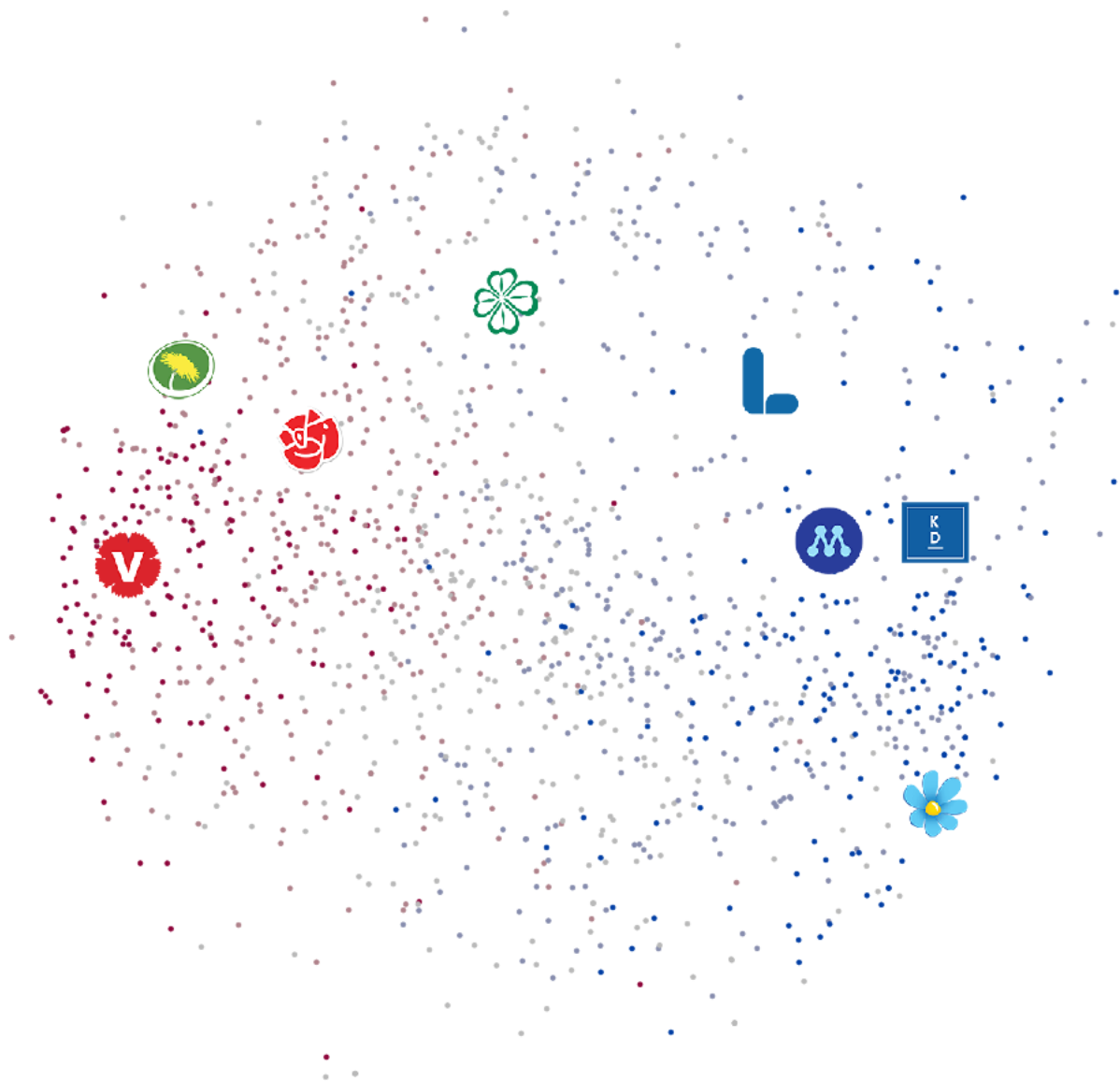

Centerpartiets vänner – vilka är de?

2021

Var skulle du placera de olika partierna/partiledarna på nedanstående skala? (ogillar-gillarskala)

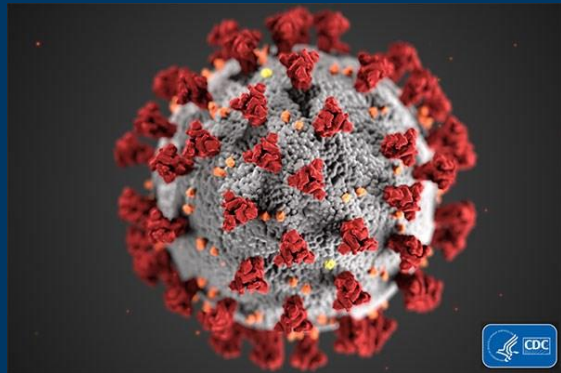
Politisk självplacering

- Klart till vänster
- Något till vänster
- Varken vänster eller höger
- Något till höger
- Klart till höger

Källa: Nationella SOM-undersökningar

Bearbetning: Multidimensionell utvecklingsanalys av svenska folkets evalueringar av partier och ledare på en ogillar-gillarskala (Staffan Betnér)

Vad kommer valet 2022 handla om?

1921 Demokrativalet
1924 Nedrustningsvalet
1928 Kosackvalet
1932 Krisvalet
1936 Per Albinvalet

1940 Samlingsvalet
1944 Framtidsvalet
1948 Planhushållningsvalet
1952 Grispremievalet
1956 Skattesänkingsvalet

1958 ATP-valet
1960 TV-valet
1964 Halmhattsvalet
1968 Erlandervalet
1970 Enkammarvalet

1973 Kungavalet
1976 Maktskiftesvalet
1979 Villakostnadsvalet
1982 Löntagarfondsvalet
1985 Westerbergsvalet

1988 Miljövalet
1991 Ny Demokrati-valet
1994 Marknadsvalet
1998 Vård, skola, omsorg-valet
2002 Språktestsvalet

2006 Alliansvalet
2010 Åttapartivalet
2014 Dödlägesvalet
2018 Förhandlingsvalet

Källa: Esaiasson (1990) Svenska valkampanjer.
Oscarsson & Holmberg (2016) Svenska väljare.

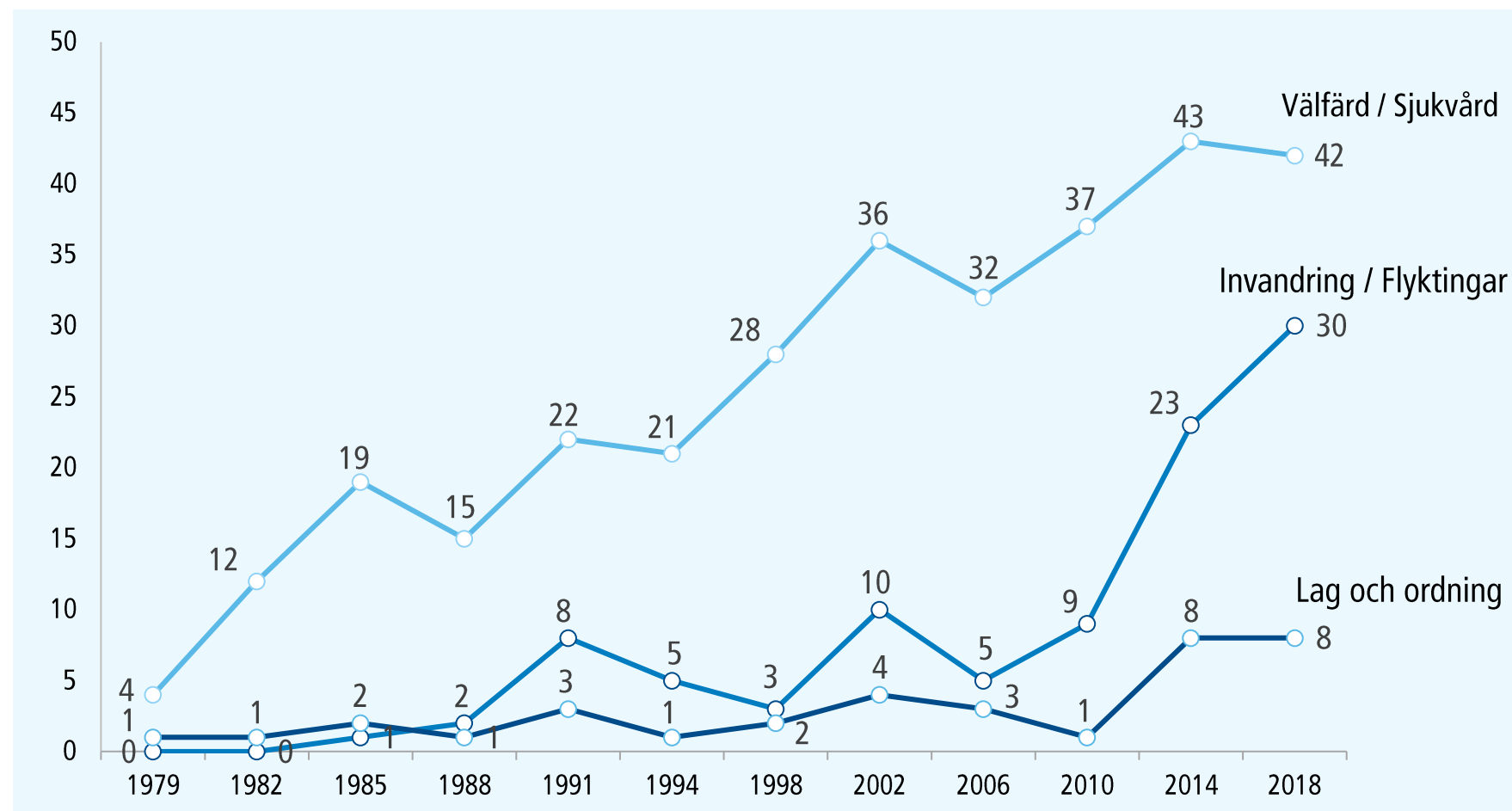

Viktig fråga f partival	1979	1982	1985	1988	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018
Välfärd/Sjukvård	4	12	19	15	22	21	28	36	32	37	43	42
Invandring/Flyktingar	0	0	1	2	8	5	3	10	5	9	23	30
Utbildning	6	3	3	2	4	6	20	29	24	26	41	23
Miljö	6	7	22	46	25	20	12	8	11	13	20	18
Pensioner/Äldrevård	5	8	8	9	20	9	17	20	21	19	17	15
Lag och ordning	1	1	2	1	3	1	2	4	3	1	8	8
Ekonomi	9	14	14	8	20	30	14	10	11	17	11	7
Sysselsättning	18	29	25	5	23	41	34	7	35	31	30	4
Skatter	17	8	20	19	18	9	17	14	15	15	15	4
Jämställdhet	1	0	0	0	0	2	2	3	4	1	5	3
Familjepolitik/Barnomsorg	8	8	17	16	18	13	15	14	15	6	4	3
Fred/Försvarspolitik	1	4	6	4	3	2	2	2	2	1	5	3
Näringspolitik	1	1	0	0	0	1	2	3	5	4	2	2
Vänster-högerideologi	5	2	7	3	4	4	3	4	2	2	2	2
Bostäder	5	2	2	4	5	1	0	2	1	1	1	2
Energi och kärnkraft	26	2	1	3	3	2	3	1	5	2	2	1
Jordbruk/Decentralisering	1	1	2	1	3	1	1	2	3	1	2	1
Moral/Religion	2	1	1	1	3	1	2	2	1	0	1	1
EU/EMU	0	0	0	1	10	14	6	5	0	0	1	1
Löntagarfonder	4	33	11	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Andel väljare som nämnde minst en fråga	63	76	78	72	82	79	77	73	80	86	90	74
Antal svarande	2678	2640	2610	2299	2273	2256	1633	1864	1667	1274	984	6867

Viktig fråga vid partival 2018

Ovanligt viktiga frågor

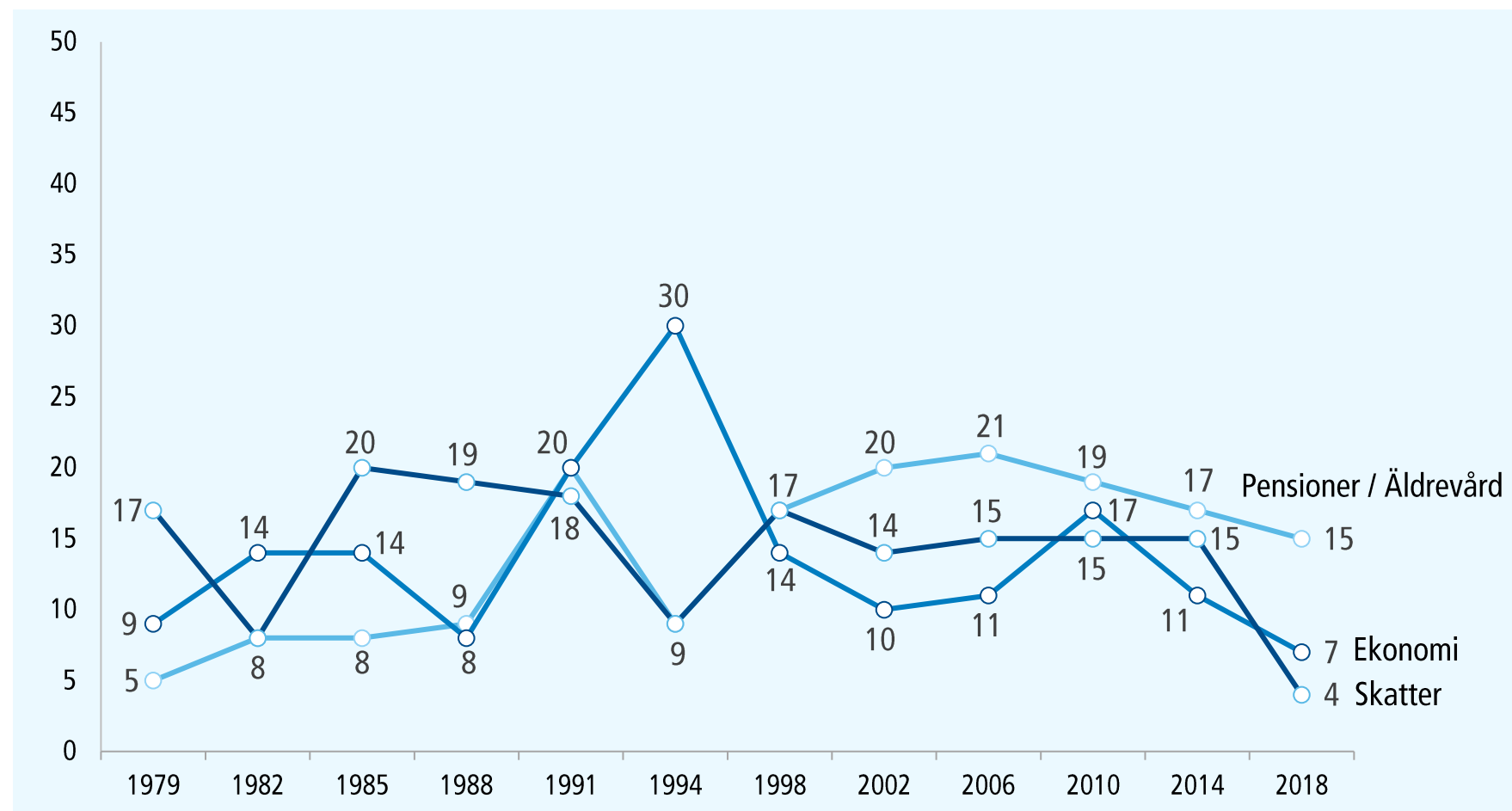

Källa: Valforskningsprogrammet

Viktig fråga vid partival 2018

Ovanligt oviktiga frågor

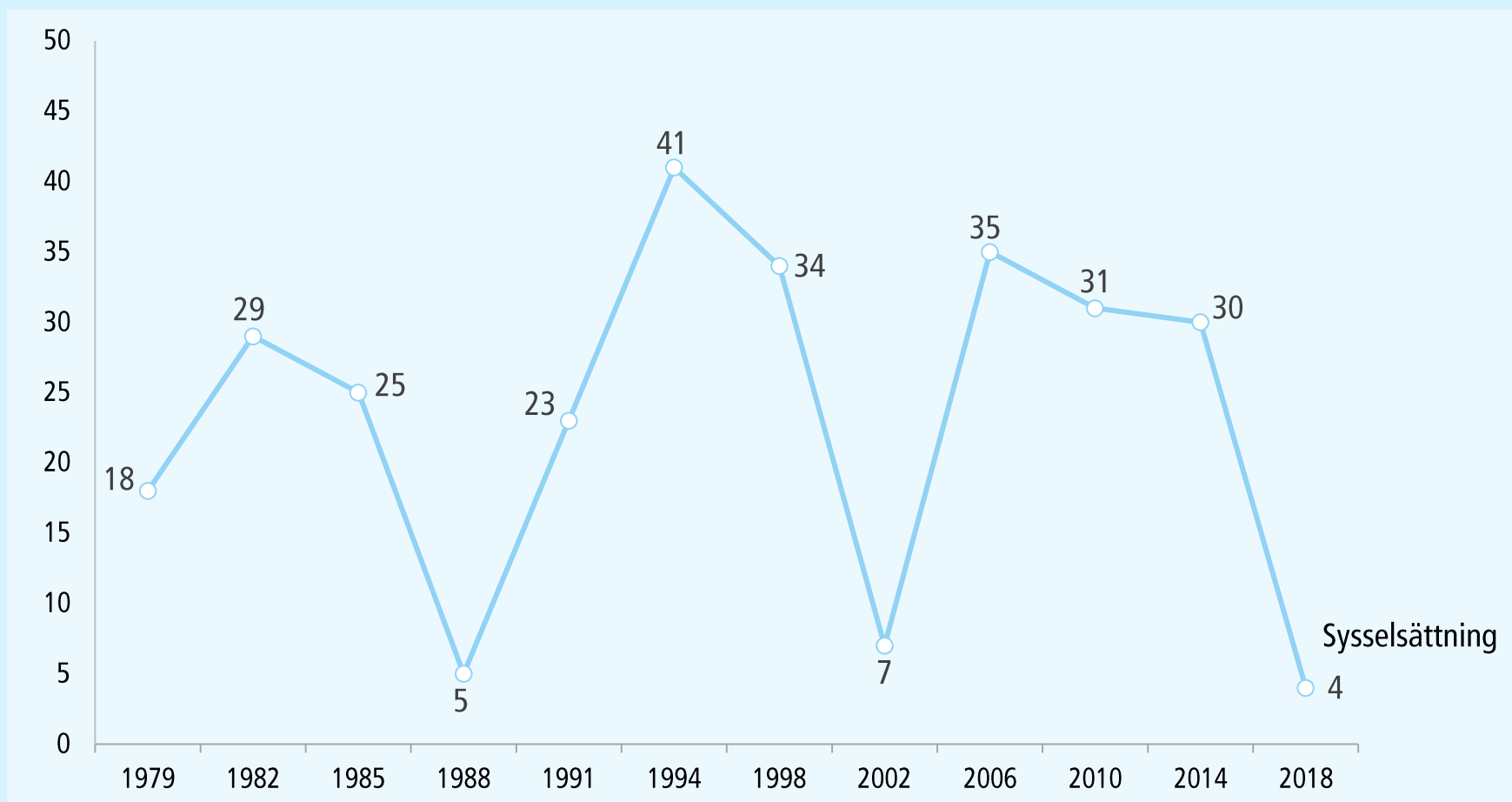

Källa: Valforskningsprogrammet

Viktig fråga vid partival 2018

Ovanligt oviktiga frågor

Källa: Valforskningsprogrammet

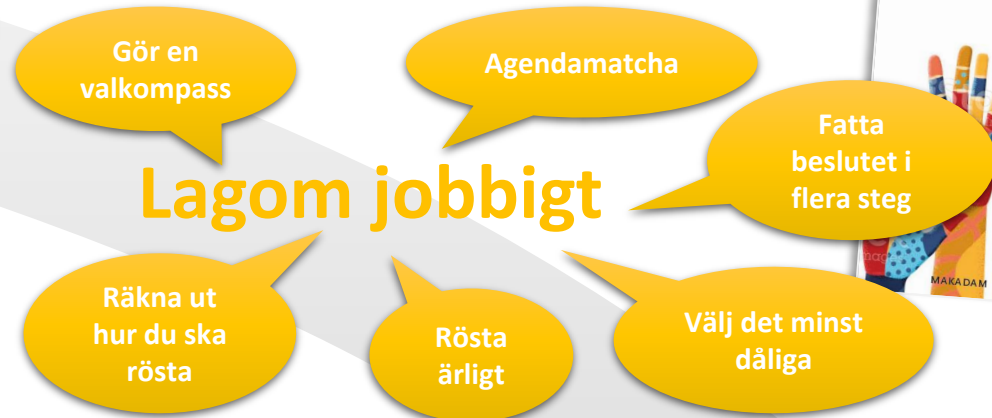

Viktiga samhällsfrågor

Andel som spontant nämner frågor/samhällsproblem som viktigast i Sverige idag, 2021
(2020 inom parentes)

#1 Brottslighet	41	(34)
#2 Sjukvård	33	(37)
#3 Invandring/integration	31	(38)
#4 Miljö/energi	26	(18)
#5 Skola/utbildning	24	(23)
#6 Sociala frågor	14	(13)
#7 Äldre frågor	13	(12)
#8 Arbetsmarknad	6	(8)
#9 Demokrati/rättigheter	5	(5)
#10 Ekonomi	4	(6)
#11 Skatter	2	(2)
#12 Familjepolitik	2	(2)
#13 Bostadsfrågor	2	(2)
#14 Coronapandemin	2	(4)
#15 Styrelseskick	2	(2)

*Vilken eller vilka frågor
eller samhällsproblem
tycker du är viktigast i
Sverige i dag?*

Oscarsson, Henrik (2022) *Konsten att välja parti. En handbok för dig som tänker rösta i nästa riksdagsval*. Stockholm: Makadam förlag.

- I. Vad det hela går ut på
- II. Den lätta vägen
- III. Lagom jobbigt
- IV. Den hårda vägen
- V. När valet väl är gjort

Mer om väljare och val?

På vår hemsida finns faktablad, rapporter och publikationer att hämta!

www.gu.se/valforskning

Valforskningsprogrammet

Kontakt: valforskning@pol.gu.se

Web: www.gu.se/valforskning

Twitter: @valforskning

Facebook: Valforskningsprogrammet

TACK!

Valforsknings- programmet